

культура

і життя

www.uaculture.com

№ 13 (4585) 28 березня, 2014 рік

Виходить із 7 жовтня 1923 р.

ПРОВІСНИКУ ВОЛІ

У селі Велеснів на Тернопіллі відкрито виставку поштових марок, конвертів, листівок та нагрудних значків на Шевченківську тематику.

» СТОР.

5

«ЩОБ ЛЮДИ НЕ ЗАБУВАЛИ, ЩО В НИХ Є ДУША»

У столичному Музеї шістдесятництва репрезентує свою персональну виставку «Передчуття Майдану сторінками Кобзаря» гість редакції – заслужений художник України, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка Валерій Франчук.

» СТОР.

ЖІНЦІ КРАСИВІЙ – КВІТИ І ПІСНІ

У репертуарі Жанны Боднарук – пісні в стилі поп-фольк, поп-рок, поп-джаз, блюз, балади, народні, світові шлягери.

» СТОР.

12

ДОТОРКНІМОСЯ СЕРЦЕМ

Вірші Миколи Сомы відомі і старому, й малому. Під його вечірню колісанку засинало не одне покоління українських дітей.

» СТОР.

13

О Україно, рідний краю мій!
Прокинулась і встала ти з колін,
Й, почувши волі клич, усі, кому ти мила,
Вітання щирі шлють на журавлиних крилах.

Людмила Палагняк

**ВІТАННЯ З НАГОДИ
МІЖНАРОДНОГО ДНЯ ЛЯЛЬКАРЯ****Дорогі наші лялькарі!**

Прийміть найщиріші вітання з нагоди свята!

У сучасному світі електронних технологій театр ляльок посідає особливе місце, адже тільки тут може відбутися живе спілкування дитини з театральною лялькою, перше знайомство малюків зі світом мистецтва.

Завдяки вашим виставам кожне дитяче серце збагачується добром і знаннями, щедрістю і надією, а вразливі ніжні душі наповнюються теплом і любов'ю до вічних істин.

Найбільша вдячність для лялькаря – усміхнені личка, палаючі очі та бурхливі оплески у глядацькій залі.

Бажаю вам міцного здоров'я, добра, наснаги творити дива та здійснювати дитячі мрії!

Міністр культури України
Євген НИЩУК

**ВІДЗНАЧЕНО ШКОЛУ-ІНТЕРНАТ
ІМЕНІ ЛИСЕНКА**

За значні здобутки у навчально-педагогічній діяльності, вагомий внесок у розвиток вітчизняного музичного мистецтва та з нагоди 80-річчя створення колектив Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату ім. М. В. Лисенка нагороджено Грамотою Верховної Ради України.

Цей навчальний заклад – один із провідних в Україні та в усьому Східноєвропейському регіоні в галузі підготовки музикантів-виконавців концертного профілю високої кваліфікації. Школа-інтернат була відкрита у 1934 році при Київській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського (тепер – Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського), як професійний навчальний заклад для обдарованих дітей. У 1944 році школі присвоєно ім'я видатного українського композитора, засновника української класичної музики М. В. Лисенка. Безперечною перевагою школи є поєднання спеціальної музичної освіти із загальною.

За час свого існування КССМШ ім. М. В. Лисенка підготувала понад 2000 переможців міжнародних і українських музичних конкурсів по всіх інструментально-виконавських спеціальностях, що проходили в різних країнах Європи, Азії та Америки.

З нагоди 80-річчя від дня заснування Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. В. Лисенка в Національній філармонії України відбувся звітний концерт вихованців навчального закладу.

Пропозиції міністра культури враховано

Днями уряд України ухвалив **Постанову Кабінету Міністрів «Про економію державних коштів та недопущення втрат бюджету» (№ 65 від 01.03.2014) та виніс на розгляд Верховної Ради проект закону щодо перерозподілу видатків на потреби оборони країни.**

Цією Постановою Кабмін обмежив до 15 мінімальних окладів заробітні плати усіх керівників, у тому числі й закладів культури. А також призупинив використання бюджетних коштів на проведення заходів з відзначення пам'ятних та історичних дат, ювілеїв підприємств,

установ та організацій, вшанування пам'яті видатних осіб, друкування продукції, не пов'язаної з виконанням завдань і функцій органів державної влади та інших державних органів, до стабілізації фінансово-економічної ситуації в країні. Припинено також витрати на проведення виставок, ярмарків, з'їздів, симпозіумів і конгресів за кошти загального фонду бюджету.

Обмеження, втім, не торкнулися централізованих заходів Мінкультури, пов'язаних з відзначенням 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, Дня Конституції України, Дня Незалежності

України, Дня Перемоги, Дня пам'яті жертв голодоморів.

На цьому фінансові втрати галузі нараді завершилися, інші видатки з культури на оборонні заходи не перерозподіляти.

Міністерство культури висловило вдячність Мінфіну та Мінекономіки за враховані пропозиції міністра щодо підтримки, збереження роботи та функціонування, навіть на мінімальному рівні, усієї галузі у часи непростой суспільно-політичної та економічної ситуації в державі.

Прес-служба
Міністерства культури України

В охороні культурних пам'яток наводять лад

Міністр культури України **Євген Нищук має намір реформувати галузь охорони культурних пам'яток та навести лад у роботі Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей. Про це він заявив на зустрічі з активістами ГО «Андріївсько-Пейзажна ініціатива» та громадська ініціатива «Збережи старий Київ», яка відбулась у стінах Мінкультури.**

«Зараз формується команда, яка допоможе напрацювати загальну стратегію

роботи Міністерства. У тому числі і в галузі охорони культурної спадщини. Плануються зустрічі із представниками інститутів громадянського суспільства, які тривалий час працювали у сфері охорони пам'яток та збереження музейних цінностей», – сказав міністр.

Варто наголосити, що з моменту входу на посаду нового міністра культури, жодних документів з Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей за підписом його керівників та гербовою печаткою Міністерства не

виходило. У канцелярії Мінкульту таких документів не зареєстровано.

Наразі ініційоване службове розслідування щодо посадових осіб Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей, на час якого вони відсторонюються від виконання своїх обов'язків. За результатами розслідування буде ухвалене рішення у межах чинного законодавства.

Прес-служба
Міністерства культури України

Євген Нищук отримав «Театральний Оскар»

Євген Нищук отримав «Театральний Оскар» – нагороду «Київська Пектораль» за найкращу чоловічу роль у постановці «Прекрасний звір у серці».

Члени журі у складі мистецтвознавців та театральних критиків високо відзначили втілений ним на сцені київської академічної майстерні

театрального мистецтва «Сузір'я» образ Миколи Вінграновського.

«Театр має жити, і та кров, яку здають актори, щоразу виходячи на сцену, – це щось надзвичайне! Завдяки цьому долаються всі негаразди. Сьогодні тут у залі присутня моя вчителька Валентина Іванівна Зимня, і ця нагорода для неї!

Тут також є студенти, яких ми навчаємо, також вітаю всіх їх» – сказав Нищук.

Премію з Євгеном Нищуком розділив Олексій Вертинський із Молодого театру, за роль у виставі «Загадкові варіації». Обидва актори протягом усіх турів голосування отримували однакову кількість голосів, тож журі, вперше за історію існування премії, вирішило відзначити одразу двох номінантів. Щоправда, у промові зі сцени Євген Нищук наголосив – охоче би віддав свій голос Вертинському.

Усього за премію в 14 номінаціях змагалися 75 прем'єр 2013 року.

Цього року нагороду в більшості номінацій зібрала вистава Дмитра Богомазова «Morituri te salutant» за

мотивами новел Василя Стефаника – вона стала і найкращою режисерською роботою, і найкращою виставою минулого року. Премію за головну жіночу роль отримала Надія Кондратовська з театру Російської драми за виставу «Обіцянка на світанку». До речі, одним із кандидатів на цю номінацію став чоловік – Михайло Кукукук за роль Аннети у виставі «Дві панянки у бік півночі» в Театрі на лівому березі.

Довідково:

Премія «Київська пектораль» – найстаріша в Україні театральна премія. Заснована 1992 року Союзом театральних діячів України та Головним управлінням культури міста Києва. Традиційно церемонія нагородження відбувається напередодні Міжнародного Дня Театру.

Присуджено премію імені Б. М. Лятошинського

Міністерство культури України інформує, що премію імені Б. М. Лятошинського 2014 року присуджено композиторам:

Зажитьку Сергію Івановичу – за твори для солістів та камерного оркестру 2008–2013 років.

Халітової Мерзіє Ібрагімівні – за симфонічні твори 2007–2011 років.

Зажитько Сергій Іванович – відомий сучасний український композитор.

Народився 6 грудня 1962 року в Чернігові. У 1979 р. отримав I премію на

Всеукраїнському конкурсі молодих композиторів. У 1990 р. закінчив Київську державну консерваторію імені П. І. Чайковського (кафедра композиції). У 1990–1994 рр. працював редактором у видавництві «Музична Україна», а з 1994 р. – консультантом у Київській організації Національної спілки композиторів України.

Упродовж багатьох років С. І. Зажитько бере участь у численних музичних фестивалях, серед них – «Київ Музик Фест» (1994, 1995, 1997–2001 рр.), «Музичні прем'єри

сезону» (м. Київ, 1993–2001 рр.), «Два дні й дві ночі нової музики» (м. Одеса, 1996–1999, 2001 рр.), «Контрасти» (м. Львів, 1999 р.), «Міжнародні літні курси нової музики у Дармштадті» (Німеччина, 2000 р.)

Твори С. І. Зажитька з успіхом виконувалися в Україні, Росії, Польщі, Бельгії, Італії, Німеччині, Фінляндії.

Халітова Мерзіє Ібрагімівна – композитор, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки композиторів України, лауреат премії імені М. В. Лисенка.

Народилася 5 червня 1956 року в м. Янгіюль, Ташкентська область (Узбекистан). Успішно навчалась у Ташкентському музичному училищі імені Хамзи (композиція, клас педагога М. Таджієва), а згодом у Ташкентській державній консерваторії імені М. Аштафі (клас професора Г. А. Мушелія)

Учасниця і лауреат численних республіканських конкурсів у Ташкенті.

1990 року камерні твори М. І. Халітової виконувалися в Союзі композиторів Росії (Москва, Російська Федерація).

У народній пісні – душа людська

У Національному палаці мистецтв «Україна» до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка відбувся концерт знаменитого Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Верьовки.

Міністр культури України Євген Нищук під час народного віче роздав тисячу квитків для тих, хто бажає відвідати концерт, але не має можливості.

Щойно привідкрилася завіса, як зала оплесками зустріла знаменитий хор, його видатного диригента, народного артиста України, академіка, Героя України – Анатолія Авдієвського.

Звучать «Шевченкові думи», «Зоре моя, вечірняя», «Діброва зелена». Зала то завмирає, то вибухає оплесками. Глядачі завжди чекають із нетерпінням цей відомий у світі колектив. Пісні зворушують, надихають, дають можливість подумати...

– Душу можна освітлити, збагатити, вберегти від якогось негаразду, від неприємного, злого лише завдяки вірі в Господа Бога та вірі у велику силу мистецтва. Український народ має можливість пишати, що він володар надзвичайного багатства – пісні... У народній пісні збережена душа людська...

Наш народ – оптиміст, і це зафіксовано в його пісенній творчості. Дуже багато ліричних пісень, пов'язаних з любов'ю до рідної Батьківщини, до своєї землі святої, до родини, батька, матері, до коханої... Я

А. Паламаренко та А. Авдієвський з учасниками хору

хотів би, щоб ця любов ніколи не зрадувала наш народ. І щоб у житті кожного з нас знайшлася можливість поради від спілкування з цими прекрасними творами, що поціновані не тільки нашим народом, а й усім світом, – звучить, мов пісня, голос самого митця – Анатолія Авдієвського.

На сцені ще один Герой України – Анатолій Паламаренко. Звучать безсмертні вірші Кобзаря. Зала аплодує стоячи. Народ – найбільший суддя, він обирає справжнє, українське. Справжня краса переможе! У це вірить народ.

– Мене звали Валентина. Живу в Маріуполі. Я прийшла на концерт з Майдану. Вперше у цій залі, вперше наживо чуо

й бачу цей колектив. Моя мрія нарешті здійснилася! Хочу, щоб цей чудовий колектив бачили на Сході і Заході України, на Півдні й Півночі! Це – того варте. Вражає все: від костюмів до виконання пісень і танців. Україна красива, як пісня!

Дві години пісні і танці звеселяли душі глядачів. Багато разів зала вибухала від закликів: «Слава Україні!», «Героям слава!»

Наш народ мудрий, і такі ж його пісні. Багато з них мають вражаючу драматургію, глибоке філософське звучання. Це – не лише художня цінність, а й історія наша.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

Лауреати премії імені Л. М. Ревуцького

Міністерство культури України повідомляє, що лауреатами премії імені Л. М. Ревуцького 2014 року стали:

Войтенко Олексій Сергійович – український композитор; за симфонічні та камерні твори 2008–2013 років.

Писаренко Діна Євгенівна – артистка інструменталістка; за концертні програми 2013 року.

Войтенко Олексій Сергійович – український композитор і музикознавець, член Національної спілки композиторів України, викладач Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

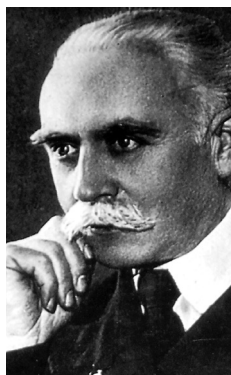
Народився 1981 року в Києві. У 2007 р. закінчив Національну музичну академію України імені П. І. Чайковського (магістр музичного мистецтва), у 2010 р. – аспірантуру НМАУ (кафедра теорії музики). У вересні 2012 року захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства «Стильова специфіка функціональної трактовки оркестрового тембру в творах М. Я. Мясковського».

Стипендіат Міжнародного Вагнерівського товариства (2004 р.), дипломант конкурсу композиторів пам'яті Д. Шостаковича за твір «Нóμος I» (2006 р.),

арт-директор фестивалю «Музична трибуна київської молоді» (2008 р.), учасник Міжнародного міждисциплінарного симпозиуму «Музичний світ Карлгайнца Штокгаузена» (2008 р.), семінару з проблем сучасної музики «Musica plus ultra» (2010 р.), міжнародної музикознавчої конференції «Russian and Soviet Music: Reappraisal and Rediscovery» (2011 р.), міжнародного симпозиуму та практикуму «Докласична та сучасна музика: нові ракурси розуміння» (2012 р.), автор музикознавчих та публіцистичних робіт.

Твори Войтенка О. С. успішно виконуються в Україні в рамках провідних музичних фестивалів, серед яких – «Музичні прем'єри сезону», «Київ Музик Фест», «Міжнародний форум «Музика Молодих», «Гогольfest», «Контрасти» тощо, а також за кордоном.

Писаренко Діна Євгенівна – артистка-інструменталістка.

Народилась 31 травня 1988 року в Донецьку. У 2009 р. закінчила Донецьку державну музичну академію імені С. С. Прокоф'єва, у 2012 р. – асистентура-стажування при вказаній академії.

Лауреат V Міжнародного конкурсу молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця (м. Київ, 2004), дипломант Міжнародного конкурсу молодих піаністів на батьківщині Сергія Прокоф'єва (м. Санкт-Петербург, 2013).

Успішно виступає в рамках сучасних музичних фестивалів «Мистецтво молодих» (Донецьк, 2005), «Мистецтво без кордонів» (Харків 2005, Київ 2011), «Міжнародний фестиваль майстрів мистецтва та конкурс юних піаністів імені Святослава Ріхтера на батьківщині піаніста» (Житомир, 2012), «Київ Музик Фест» (2006, 2013), «Donbas Modern Music Art» (Донецьк, 2013).

Із 2008 року – концертмейстер кафедри струнно-щипкових інструментів Донецької державної музичної академії імені С. С. Прокоф'єва. Із 2011 р. – викладач відділу камерного ансамблю та концертмейстерського класу Донецької обласної спеціалізованої музичної школи-інтернату для обдарованих дітей.

ринкових інструментів у господарській діяльності музеїв.

Крім того, учасники зустрічі акцентували увагу на необхідності розробки перспективної «Концепції розвитку музейної справи», в якій буде визначено основні принципи та наукову методологію реформування національної музейної галузі.

Варто зазначити, що на заклик «Софії Київської» активно відгукнулися провідні вітчизняні музейні інституції та громадськість. Надалі планується проводити подібні зустрічі регулярно.

АНОНСИ

27 березня о 19:00 у столичному Будинку актора – журнал на сцені «Collegium», присвячений 100-річчю видатного поета Леоніда Вишеславського. Вхід вільний.

29 березня о 18:00 у Національній музичній академії України ім. П. І. Чайковського концерт-реквієм пам'яті «Небесної сотні». Участь беруть: Національна заслужена академічна капела України «Думка», Національний камерний ансамбль «Київські солісти». Звучатимуть твори Моцарта, Баха, Шостаковича, Карачица, Лисенка та ін. Вхід вільний.

8–13 квітня у Мистецькому Арсеналі IV Міжнародний фестиваль «Книжковий Арсенал» – найбільша подія в Україні, що об'єднує літературу і мистецтво. У його рамках відбудеться понад 200 подій. Очікується участь близько 30 відомих письменників, впливових літературних діячів та інтелектуалів з 10 країн.

До **12 квітня** у столиці, на Хрещатику, під відкритим небом триватиме Міжнародна плакатна акція «Голос миру». Дизайнери-графіки з 45 країн світу, зокрема з України, Німеччини, Італії, Франції, США, Іраку, Ірану, Австралії, Китаю, Японії, Індії та інших створили плакати на підтримку України.

Міністерство культури України оголошує конкурс на заміщення посади ректора Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого.

У конкурсі можуть брати участь громадяни України, які вільно володіють українською мовою, мають вчене звання професора, науковий ступінь доктора або кандидата наук і стаж науково-педагогічної діяльності не менше ніж десять років.

Строк подання заяв – 2 тижні з дня опублікування оголошення.

Особи, які бажають взяти участь у конкурсі, подають такі документи:

- заяву;
- особовий листок з обліку кадрів з фотографією;
- автобіографію;
- копію документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання;
- список друкованих праць і винаходів, завірених у встановленому порядку.

– Документи надсилати за адресою: 01601, м. Київ, вул. І. Франка, 19, Міністерство культури України.
Телефон для довідок: 235–23–94.

Засідання музейної спільноти України

У «Будинку митрополита» відбулося засідання музейної спільноти України, ініційоване Національним заповідником «Софія Київська».

Метою зустрічі, передусім, стало обговорення функціонування музеїв в умовах суспільно-політичної кризи. Було визначено першочергові завдання та питання музейної галузі, а також утворено ініціативну робочу групу для підготовки пропозицій щодо можливих шляхів їх вирішення.

Невідкладним питанням, на думку музейників, є забезпечення збереження

музейних колекцій в умовах загострення сучасної ситуації. Ініціативна група фахівців запропонувала підготувати та подати до Міністерства культури України матеріали стосовно додаткових заходів щодо посилення охорони музейних об'єктів України.

Також запропоновано антикризові заходи середньострокової перспективи, а саме: пропозиції щодо економії бюджетних коштів в умовах гострої фінансової кризи та низки заходів, спрямованих на лібералізацію та впровадження окремих

Національне газетно-журнальне видавництво висловлює глибоке співчуття співробітникам підприємства:

– головному редакторові журналу «Театрально-концертний Київ» Олтаржевській Людмилі Олександрівні – з приводу смерті батька **Олександра Михайловича**;

– редакторів редакції випуску Луб'янку Івану Петровичу – з приводу смерті матері **Наталії Федорівни**.

НОВИНИ

ЛАУРЕАТИ ЛІРИЧНОЇ ПРЕМІЇ

В Українському фонді культури назвали лауреатів Всеукраїнського конкурсу імені Олександра Олеся.

– Всеукраїнський літературний конкурс ім. О. Олеся, видатного українського поета, драматурга, прозаїка, перекладача, почесного доктора філософії Українського вільного університету, уродженця

Білопільця, що на Сумщині, співця краси та сили почуттів, заснувала наша громадська організація «Сумське земляцтво у м. Києві», – повідомив Іван Рішняк, голова Сумського земляцтва, посол Всесвітньої федерації миру в Україні.

Із 2003 року лауреатами стали 22 талановитих поети. Серед переможців не лише уродженці Сумщини, а й представники інших областей України. Географія учасників – від Криму до Карпат. У їхньому числі – Олекса Ющенко, Володимир Мордань, Антонія Цвіт, Микола Гриценко, Данило Кулиняк...

– Цього року лауреатів обирали із 70 претендентів, – розповів голова журі Всеукраїнського літературного конкурсу Михайло Шевченко. – Ось вони: Наталка Поклад (за збірку «Поетії»), Лілія Золотоноша (за збірку поезій «Хочу до тебе»), Іван Головченко (за книгу «...У пошуках істини»).

Лауреати отримали дипломи, медалі та грошові премії. Особлива подяка за матеріальну підтримку прозвучала на адресу мецената-благодійника з Конотопа Віталія Демидка та заступника голови Сумського земляцтва Миколи Гриценка.

– Як можна не вкладати гроші в таку красу? – сказав Віталій Демидко. – Я завжди з радістю готовий допомогти співцям прекрасного.

Лауреатам та гостям подарували свої пісні народна артистка України Ольга Макаренко та заслужена артистка України Світлана Рижова.

– Зізнаюсь чесно – це була моя потаємна мрія, адже стати у ряд зі співцем слова такого рівня – дуже почесно, – сказала Наталка Поклад.

– Тепер чекаємо на нові поетичні книжки лірики на конкурс, – розповіла про плани Ірина Родченко, виконавчий директор Сумського земляцтва. – Вимоги прості – чудова лірика українською мовою.

Ще довго звучали вірші й пісні на слова поетес. Хочеться вірити, що красива поезія переможе.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

«Янголи Добра» у надійних руках

Наталія КУЛІШ

У Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький Арсенал» відбулася урочиста церемонія нагородження переможців II Національного конкурсу «Благодійна Україна».

Із 227 заявлених благодійників найкращих серед громадських організацій, бізнес-компаній, волонтерських колективів та меценатів визначили в 10 конкурсних та трьох спеціальних номінаціях, у кожній із яких було три претенденти.

Атмосфера «оскарівської» церемонії вже до офіційного початку була піднесеною та доброзичливою. Всі вишукано вбрані: номінанти, члени конкурсної комісії та зовнішні експерти, гості та журналісти – невимушено спілкувалися біля «Стіни Пророка». Там охочі могли залишити своє паперове пошанування Тарасу Шевченку.

Серед публічних осіб нагороди вручали: меценат Катерина Ющенко, співачка Анжеліка Рудницька, лідер гурту «Мандри» Сергій Фоменко та інші відомі люди. Музичний супровід заходу мав патріотичне спрямування. «Фома» виконав «Не спи, моя рідна земля!» і Шевченкові «Думи мої...», а гурт «Ва-Банк» на шанування Кобзаря – «Б'ють пороги».

Конкурс «Благодійна Україна» пов'язували з подіями

Євромайдану. Мірка добра мала аромат революції. Як нагадав ведучий, один із «голосів Майдану»: «Благодійність є нашою національною ознакою, адже не випадково звертаємося: «Добродію!» Так, людяність і милосердя гартувалися на брукувці Києва. А честь і совість добрі люди не виміняли на «золоті батони». Даруючи один одному тепло сердець, кожен проявляв толерантність і розуміння інших. «Благодійна Україна» шукала серед них найкращих.

Спеціальні відзнаки конкурсу отримали Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир – «за утвердження ідеалів гуманізму, милосердя та доброчинності» і журналісти «5 каналу» – за телемарафон «Небесна сотня». Зі статуеткою «Янгола Добра»

останнім вручили диск із 7-годинним записом 110 творів Шевченка у виконанні народного артиста України Святослава Максимчука. Всі схвальними аплодисментами підтримали поважне журі.

Вручаючи «Янгола Добра» за перше місце в номінації «Благодійник – неурядова спільнота» Львівській всеукраїнській спілці інвалідів «УСІ» за мультфільм для незрячих (!), Катерина Ющенко сказала: «За 30 років роботи з неурядовими організаціями не стомлююся дивуватися ідейності українців. І не випадково акція «Благодійна Україна» відбувається у цих стінах – маємо чудовий арсенал ідей. Адже участь у конкурсі – це втілення задуму. Львів'яни – молодці!»

І якщо для багатьох номінованих благодійних фондів

творити добро, з їхніх слів, «справа кожного дня», то для Кіровоградського обласного художнього музею чи Херсонської обласної державної телерадіокомпанії «Скіфія» – це «дарувати світло, щоб п'ятьма зникла сама».

Хочу окремими штрихами підкреслити найважливіші слова на означення явища «добро», сказані у «Мистецькому Арсеналі».

Фронтмен «Мандрів» Фома зауважив, що «енергія відкритих сердець зробила диво – майданівці навчилися щиро підтримувати один одного». А генеральний директор НКММК «Мистецький Арсенал» Наталія Заболотна порадила за країну, бо за короткий термін з'явилося покоління благодійників і свідомих меценатів. «Добре, що події в Україні не залишили шансу байдужості, яка, на мою думку, є найбільшим зі смертних гріхів». Марина Крися, президент МБФ «Приятелі дітей», зізналася, що тут її запитували «Чи є конкуренція серед благодійників?», на що вона відповіла: «Мрію, щоб меценати могли зматися за право чинити добро!» Андрій Куксенко, переможець номінації «Народний благодійник», нагадав: «Майдан підтвердив, що християнство – це не абстракція».

Добро в Україні нині стало найкращою і найефективнішою зброєю, вірю, воно в надійних руках.

Фото авторки

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У Київському будинку вчителя відбувся музично-поетичний вечір «Звучи мені сонатою».

Головні героїні свята – співачка, бандуристка, заслужена артистка України Світлана Мирвода та поетеса, заслужений діяч мистецтв України Зоя Кучерява.

– Останнім часом ми пережили багато болю, виплакали немало сліз, – сказала, представляючи гостей, Лариса Петрова, поетеса, голова творчого об'єднання «Світлина». – Але ми, творчі люди, знайшли в собі сили, щоб підтримати вас піснею, музикою і добрим словом.

Світлана Мирвода має чудове прізвище та світлу натуру, спрямовану на добро. Поле її діяльності досить широке. Вона – володарка Гран-прі Міжнародного фестивалю «Світ музики» в Італії, лауреат численних всеукраїнських фестивалів і конкурсів. Пані Світлана – солістка-бандуристка Академічного

У ритмі сонати

Д. Петренюк та С. Мирвода

оркестру народної та популярної музики Національного радіо, старший викладач університету «Україна».

– Музика й поезія – в наших серцях, – говорить артистка. – Отож, намріймо собі світле майбутнє.

Співачка розпочинає вечір піснею на слова Зої Кучерявої «Звучи мені сонатою», яка, немов сонячні промінці, лине до слухачів, торкаючись кожної душі.

Поетичне слово пані Зої захоплює і зворушує. Це – мрія, вічність і недосяжність ідеалу. Поетеса відчуває миттєвість життя та «Я» людини у вічності.

Зала оживає оплесками. Героїням свята дарують квіти, та ось люди підводяться зі своїх місць, аби під мелодію Мирвослава Скороика у виконанні Тимофія Мирводи у задумі й тиші пом'янути загиблих на Майдані. «Небесна музика»

(музика Івана Пустового, слова Зої Кучерявої) лине до Небесної сотні...

На адресу Тимофія Мирводи звучать слова подяки від педагогів Українського гуманітарного ліцею. Найбільша нагорода для матері – успіхи сина.

– Ми горді з того, що мати виховала такого сина-патріота, і нехай він буде лише генералом скрипки чи сопілки, – бажають педагоги.

Здається, п'яний аромат акації заповнює залу, коли звучить прем'єра пісні «Білі акації».

Сучасні мелодії на бандурі виконав Ярослав Джусь, а на гітарі – Дмитро Петренюк.

Свої щедри оплески дарували глядачі й композиторам – Оксані Марчун, Василю Волощуну та Сергію Новохацькому. Із паном Сергієм, а також Маркіаном Святом, Світлана Мирвода заспівала в дуеті.

Люди не поспішали покидати залу. Вечір навів на думку: нас ніхто не примусить стати на коліна, доки звучатиме українська пісня, музика й слово.

Фото авторки

В Етнографічно-меморіальному музеї Володимира Гнатюка, що в селі Велеснів Монастирського району на Тернопіллі, розгорнуто виставку поштових марок, конвертів, листівок та нагрудних значків на Шевченківську тематику.

Тут можна побачити марки з роботами Т. Шевченка «Селянська Родина» (1843), «Портрет І. І. Лизогуба» (1846–1847), «Тарас Шевченко «Автопортрет» (1840), «Циганка-ворожка» (1841), «Катерина» (1842) з уривком «Сонце заходить, гори чорніють...» Поштовий блок із марками «Автопортрет» Тараса Шевченка в солдатській формі на засланні та Орська фортеця, поштовий конверт, на якому блок із двох марок: хата Кобзаря, а під ним рукопис поезії «Доля» та його «Автопортрет», що зі штемпелем спецпогашення з написом: «200-річчя від дня народження Тараса Шевченка. 1814–1861. 23.02.2007. Перший день».

Поштова марка, на якій в овальній рамі – портрет Кобзаря на тлі його роботи «Катерина» (1954 р.), марки: в овальній рамі «Автопортрет» молодого поета та «Хата Шевченка» на тлі сучасного села Шевченкове (1961 р.), а також випущена 1961 року до 100-річчя від дня смерті Тараса Григоровича, що складається із двох частин. На першій: вгорі цифри «1861–1961», нижче текст: «І мене в сім'ї великій, / В сім'ї вольній, новій, / Не забудьте пом'янути / Не злим, тихим словом. Т. Шевченко», на другій частині факел, на фоні якого – розгорнутий «Кобзар», поруч, в овальній рамі – портрет співця українського народу й дата: «1961».

Також в експозиції поштові марки з портретами Кобзаря, випущені 1961 року: із зображенням поета, а поруч – «Кобзар», із пам'ятниками на його могилі на Чернечій горі біля Канева, у Києві та Харкові, марка «150-річчя «Заповіту» (1845–1995) Тараса Шевченка з текстом та зображенням білого чавунного хреста на могилі поета, що випущена 1995 року, із портретом Павела Йозефа Шафарика, а поруч напис: «Слава Тобі, Шафаріку,

Провіснику волі

/ Вовіки і віки! / Що звів еси в одно море слов'янські ріки! Т. Шевченко», випущена 1995 року до 200-річчя чеського вченого та 150-річчя написання поеми «Єретик».

Поштові конверти з портретом Т. Шевченка і цифрами «1814–1861», з будівлею Літературно-меморіального будинку-музею Т. Г. Шевченка в Києві (1928–2003), з «Автопортретом» молодого поета з написом: «Т. Г. Шевченко (1841–1861)», поштовий конверт із штемпелем спецпогашення «135 років поховання Тараса Шевченка в Україні. 22.05.96. Канів, РВЗ, Черкас. обл.», на якому білий чавунний хрест на могилі поета, поштовий конверт зі штемпелем спецпогашення: «Заповіту» Тараса Шевченка 150 років. 06.01.1996. Переяслав-Хмельницький РВЗ Київської обл.»

А ще поштові конверти з ілюстраціями робіт Тараса Шевченка «Селянська родина», «Портрет І. І. Лизогуба»; ювілейні поштові конверти, проілюстровані авторськими роботами тернополянина, заслуженого художника України Ярослава Омеляна: графічний портрет Тараса Шевченка (2009 р.), екслібриси «Пам'яті Тараса Шевченка», «Тарас Шевченко в Почаєві», «Т. Шевченко у Кременці» (ліногравюра)

– подарунки художника-ілюстратора конвертів до 200-річчя поета і художника-академіка, поштовий конверт, присвячений 180-річчю від дня народження Пророка. По Шевченківських місцях Черкаської області. Із портретом поета та з пам'ятником йому в Ромнах, конверт, присвячений перебуванню Кобзаря в 1846 році в Почаєві, Кременці та Вишнівці з наклеєною поштовою маркою та спецпогашенням: «150 років з часу перебування на Тернопільщині Т. Шевченка. ВЗ Почаїв, Тернопіль. обл. 27.10.1996», який оформив заслужений художник України Євген Кавка. Поштові конверти «Науковому Товариству ім. Шевченка у Львові – 125 років» та присвячений 160-річчю перебування Тараса Шевченка на Тернопільщині, із спецпогашенням: «26 жовтня 2006 року», з портретом великого сина українського народу та його с. Шевченкове Черкаської області, з написом «180 років з дня народження Т. Г. Шевченка», з «Автопортретом молодого Тараса Шевченка та напис: «9 березня 1994 р. 180-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка. Шевченкове Черкаської області», конверти, на якому – пам'ятник поету в м. Звенигородка й напис: «180 років з дня народження Т. Г. Шевченка», і на якому бандурист грає на бандурі та уривок: «Наша дума, Наша пісня / Не вмере, Не загине» і напис: «180 років від дня народження великого сина України Т. Г. Шевченка», із будинком Канівського музею-заповідника Т. Г. Шевченка (Черкаська область), із зображенням цього ж будинку та написом: «По Шевченківських місцях, Черкаська область». Поштові конверти, на яких пам'ятники Кобзареві у Тернополі (скульптор М. Невеселий, архітектор С. Калашник), у м. Ромни (скульптор

Іван Кавалерідзе), у м. Вишгород (скульптор І. Липовка, архітектор О. Росполін), у Москві (скульптори Юлій Синькевич, Михайло Грицюк, Анатолій Фуженко; архітектори Анатолій Сницарев, Юрій Чеканюк), поштовий конверт, на якому в окремих овалах – портрети ініціаторів-засновників Кирило-Мефодіївського братства – таємної політичної організації, створеної 1845/1846 рр. – П. Куліша, В. Білозерського, М. Костомарова, О. Маркевича, М. Гулака, – із таким написом: «Пізнайте правду – і правда возволить вас» та поштовий конверт із портретом Т. Шевченка та написом: «Міжнародне літературно-мистецьке свято «В сім'ї вольній, новій...», на якому є штемпель спецпогашення з таким зображенням: в колі два грона калини й напис: «В сім'ї вольній, новій...» 20.05.2007», а навколо по колу: «Міжнародне літературно-мистецьке Шевченківське свято. Тернопіль – 25», ювілейні значки «150» – «Тарас Шевченко»; із портретом Кобзаря в обрамленні вишиваного рушника Олени Пчілки і Лесі Українки, що в музеї поета коло його могили на Чернечій горі біля Канева, із зображенням ювіляра і написом «НТШ», що у Львові, де секретарем від грудня 1898 року до 6 жовтня 1926 року працював Володимир Гнатюк – великий слов'янський вчений, видатний український етнограф і фольклорист, академік НТШ, земляк-уродженець села Велеснів.

Остап ЧЕРЕМШИНСЬКИЙ,
директор Етнографічно-меморіального музею
Володимира Гнатюка,
заслужений працівник
культури України,
Романа ЧЕРЕМШИНСЬКА,
с. Велеснів Монастирського району. Тернопілля

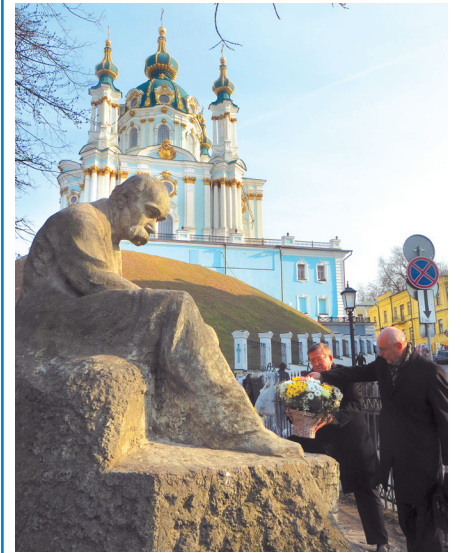
НОВИНИ

КВІТИ ПРОРОКУ

У Києві на Андріївському узвозі, біля музею-майстерні Івана Кавалерідзе, на пагорбі у скверіку стоїть перший в Україні пам'ятник Тарасові Шевченку. Тут вшанували Великого Кобзаря.

Представники громадської організації «Сумське земляцтво в Києві» свято бережуть імена своїх славетних земляків.

– Серед них ім'я нашого видатного скульптора Івана Кавалерідзе, – розповідає голова Сумського земляцтва Іван Рішняк. – Його творчість як скульптора вирізняється великим жанровим і тематичним розмаїттям. Майстер працював у всіх видах і жанрах скульптури, мистецька спадщина його величезна. Саме він створив перший пореволюційний пам'ятник Тарасові Шевченку в Ромнах (1918 р.), якщо не враховувати тимчасового погруддя роботи Ф. Балавенського, встановленого в Києві.

«У першому ескізі, – писав Кавалерідзе, – Шевченко сидів похнюплений, сумний. Спочатку виступав мотив гіркої думи; у роменському ж пам'ятнику – в посадці голови, в жесті стиснутої руки, що покоїться на коліні, в усьому силуеті постаті, органічно зливаючись з п'єдесталом у формі пагорба, – я прагнув передати незбориму внутрішню силу поета, його нерозривний зв'язок із рідною землею». Кавалерідзе хотів, щоб задум пам'ятника відповідав глибинній сутності народної творчості Кобзаря, й уникнув поширеної в ті часи надмірної монументалізації, викликаній революційними суспільними змінами. Відкриття пам'ятника Т. Шевченкові в Ромнах 27 жовтня 1918 року перетворилося на грандіозне свято, де виступив вчений Г. Вашкевич – філолог, співробітник «Киевской старины», який особисто знав Тараса Григоровича та брав участь у виданні «Кобзаря».

У 1982 році пам'ятник у Ромнах перевели в бронзу. За ініціативою засновника й директора музею-майстерні Івана Кавалерідзе, на той час Ростислава Синька, та зусиллями голови Роменського земляцтва в Києві Івана Рішняка, у 2002 році оригінал перевезли до Києва, відреставрували й встановили на Андріївському узвозі біля музею.

Вшановуючи Кобзаря, звучала бандура та лунали пісні. Студенти Інституту журналістики Національного університету імені Тараса Шевченка Вікторія Гребенік і Саміра Абдулова разом з Валентином Бугримом – автором твору, озвучили поему «Тарас Шевченко на Майдані».

Людмила ВОДОЛІЙ
Фото авторки

Почаївська лавра з півдня. Фрагмент. Акварель Т. Шевченка (Х. 1846 р.)

Валентина КУЛИК

Під такою назвою 20 березня у Національній філармонії України відбувся концерт учнів Київської середньої спеціалізованої музичної школи імені Миколи Лисенка, присвячений 80-річчю закладу та 70-річчю присвоєння йому імені фундатора української класичної музики.

Відкрита у 1934 році при Київській консерваторії як професійний навчальний заклад для обдарованих дітей, Київська середня спеціалізована музична школа імені Миколи Лисенка є одним із провідних освітньо-мистецьких осередків країни. За роки існування школи з її стін вийшли сотні видатних музикантів, серед яких композитори Леся Дичко, Ігор Шамо, Володимир Шаїнський, Олександр Злотник, піаністи Юрій Кот, Олексій Гринюк, диригент Володимир Кожухар та багато-багато інших.

Нинішня урочиста імпреза засвідчила, що сьогоднішня Київська десятирічка таке ж багате на таланти як і її минуле. Твори, що увійшли до програми заходу (а в ній було представлено різні музичні стилі – від класики до джазу, від давнини до сучасності), потребували від виконавців не просто технічної вправності й віртуозності, а глибокого проникнення у сутність змісту композицій. Вихованці школи блискуче демонстрували навички сольного,

Парад віртуозів

Зведений хор та оркестр школи. Диригент – Сергій Солонько

ансамблевого і колективного музикування.

Овації зали викликали виступи Христини Кульчинської (віолончель), яка заграла «Мелодію» Бориса Лятошинського (клас Олени Червової, концертмейстер Маргарита Архимович) і Давида Савчука (ксілофон), котрий виконав «Арагонську хоту» Джорджа Уайта (клас Олександра Блінова, концертмейстер Катерина Улезько). Тепло зустрів публіка недавнього учня школи, а нині лауреата численних міжнародних конкурсів піаніста Романа Лопатинського (клас Сергія Рябова), у виконанні

якого прозвучав «Революційний етюд» Фридерика Шопена. Виступ шестикласниці Аліси Заїки (викладачі Ірина Барінова та Алла Загайкевич) засвідчив, що Київська десятирічка ростить гідну композиторську зміну – дівчинка представила цілком зрілий і яскравий власний твір для фортепіано під назвою «Українська рапсодія».

Високий професійний рівень продемонстрували хорові колективи школи: хор хлопчиків та юнаків (диригент Тетяна Веріч, хормейстер Олексій Бояр) і камерний хор дівчат (художній керівник і диригент Юлія Пучко,

хормейстер Віра Шемчук). Вони заспівали твори сучасних українських митців – «Думи мої...» Євгена Козака і «Ой у місті Віфлеємі» Ганни Гаврилець. Віртуозністю і глибиною було позначено виконання першої частини Квінтету Антоніна Дворжака силами учнів випускного класу: Назар Тотовицький (I скрипка), Богдан Шалига (II скрипка), Анастасія Герасина (альт), Христини Кульчинська (віолончель) та Ернст Морозов (фортепіано).

Та справжнім «героєм» вечора був симфонічний оркестр школи, керований заслуженим артистом України Сергієм

Солоньком. Колектив яскраво проявив себе як у ролі акомпаніатора, так і «соліста». Художньо змістовно прозвучали у його супроводі Фантазія Франца Ваксмана на теми опери «Кармен» Жоржа Бізе, де партію соліста виконав Богдан Шалига (скрипка, клас Ярослави Рівняк), «Божевільний регтайм» Жана Матітіа із соло саксофона Данила Довбиша (клас Юрія Василевича) і перша частина Концерту для фортепіано № 2 Сергія Рахманінова із талановитим піаністом, лауреатом міжнародних конкурсів Олексієм Канке (клас Наталії Гриднєвої).

Яскраво й піднесено оркестр школи виконав Увертюру до опери «Тарас Бульба» Миколи Лисенка – Левка Ревуцького і Фінал із Симфонії № 4 Петра Чайковського. Заключний номер концерту – хор «Алилуя» з ораторії Георга Фрідріха Генделя «Месія» відтворили обидва згадані хори і симфонічний оркестр. Цей потужний музичний акорд немов відлунував слова, що їх на початку вечора сказала голова комітету ВР України з питань науки і освіти Лілія Гриневич. Звертаючись до присутніх у залі та до незмінного упродовж 30 років керівника школи, заслуженого діяча мистецтв Валентина Шерстюка, висока гостя вручила колективу школи грамоту ВР «За заслуги перед українським народом» і особисто подякувала «за плеяду музикантів, які прославляють ім'я України на її теренах і за кордоном».

Фото Юрія ШКОДИ

НОВИНИ

«IN MEMORIAM»

Подружжя Олега Криси і Тетяни Чекиної було справжнім творчим тандемом – із 1967 року вони не раз виступали з концертами у багатьох куточках світу – Європі, США, Канаді, Австралії, Новій Зеландії, Кореї. Записи Тетяни й Олега випустили такі фірми, як «Мелодія», BIS, TRITON, TNC і Russian Disc. Разом із чоловіком Тетяна працювала в Істменській вищій школі музики (Рочестер, штат Нью-Йорк, США).

7 грудня 2013 року Тетяна й Олег потрапили в автокатастрофу, в якій Тетяна трагічно загинула. Концерт 28 березня у Львівській філармонії за участю Олега Криси і Академічного симфонічного оркестру Львівської філармонії під орудою Тараса Криси буде присвячено пам'яті видатної піаністки.

Центральним твором першого відділення стане Концерт для скрипки з оркестром ре мінор Петра Чайковського у виконанні Олега Криси. Концерт є одним із найпопулярніших у сучасному скрипковому репертуарі.

Іншим твором, який так само презентують оркестр і Олег Криси, буде «Чарівне озеро» Анатолія Лядова.

На завершення пам'ятного вечора прозвучить «Шехеразада» видатного російського композитора Миколи Римського-Корсакова, яка вважається одним із найкращих і найпопулярніших симфонічних творів митця.

Ольга МАКСИМ'ЯК

Лисенківці в гостях у Лесі Українки

Ольга ГОЛИНСЬКА

Славна когорта лауреатів однієї з найпрестижніших музичних відзнак – Премії імені Миколи Лисенка поповнилася новими іменами.

Ця нагорода, засновниками якої є Міністерство культури України і Національна спілка композиторів, вручається щороку композиторам і музикознавцям (до слова, це єдина премія для музикознавців у державі) за видатний внесок у розвиток вітчизняної музичної культури і творчий доробок останніх років. Цьогоріч авторитетне журі під головуванням відомої української композиторки, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка, заслуженого діяча мистецтв України Ганни Гаврилець віддало перевагу серед інших номінантів композитору Святославу Крутикову і музикознавцям, доктору мистецтвознавства, заслуженому працівникові освіти, професору Національної музичної академії України імені Петра Чайковського Маріанні Копиці та кандидату

мистецтвознавства Анні Луніній.

Врученню премії 21 березня передувало традиційне покладання квітів до пам'ятника Миколі Лисенку в Києві. Сама ж церемонія відбулася в Музеї Лесі Українки. «А чому не в Музеї Лисенка?» – може запитати читач. Відповідаємо: саме зараз у Музеї Лесі Українки проходить дуже цікава виставка автографів творів Лисенка на вірші Тараса Шевченка. От у

цьому залі митці й отримували свої цілком заслужені винагороди.

Акція розпочалася зі своєрідного епіграфа – демонстрації відеокліпа, у якому ніжні, чисті дитячі голоси проникливо виводили а капела мелодію Лисенкового «Боже великий, єдиний...» (власне, таке виконання й замислював автор, первісно написавши цей твір як дитячу молитву!). Їхній спів супроводжувався показом

фрагментів із життя Майдану, і усе це разом справило вражаюче зворушливий ефект на присутніх. Разом із дітьми в ті хвилини за Україну молилася кожна душа у переповненій залі.

Далі відбулося вручення дипломів, було море квітів, лунали теплі слова про лауреатів і їхні вдячні промови...

Як заведено, «винуватці» урочистостей підготували гостям музичні сюрпризи. Святослав Крутиков представив у відеозапису свій Струнний квартет у виконанні київського квартету «Collegium». З Анною Луніною на свято прийшов ансамбль музикантів «Київської камерати» на чолі з Валерієм Матюхіним і подарував усім прем'єру нового чудового твору «Міражі» Євгена Станковича. А Маріанна Копиця привела із собою відомого піаніста Артема Ляховича, який майстерно заграє вишукану Прелюдію Івана Карабиця та поставив могутню крапку в програмі вечора, блискуче виконавши надскладне віртуозне «Героїчне скерцо» Миколи Лисенка.

Маріанна Копиця, Анна Луніна і Святослав Крутиков

Фото Романа РАТУШНОГО

Валерій ФРАНЧУК:

«Я творю для того, щоб люди не забували, що в них є душа»

Валерій Франчук – заслужений художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка – у ці дні в столичному Музеї шістдесятництва репрезентує свою 157-у персональну виставку «Передчуття Майдану сторінками Кобзаря» до 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка. Митець – свого роду літописець країни, який впевнено йде обраним шляхом. Про життя і творчість, а також долю України ведемо розмову в майстерні художника.

– Пане Валерію, село, яке подарувало Вас світові, має таку чудову назву – Зелена... Як часто згадуєте рідне коріння?

– Я тим живу. Зелена щодня в мені сидить. Ось і зараз почав малювати соняхи. І в пам'яті оживає рідне село, мама порастає на горі. У нас було 39 соток землі. У хаті стояв верстат діда Кобилянського... А прядка ось уже в моїй майстерні оселилася, як спогад про дитинство. Зелена для мене

дивно, що художником став. Я літав зі скирди: переломи на обох руках були, та янгол вдало приземлив із чотирнадцятиметрової висоти...

А коли служив у війську, був такий випадок, що справді тільки Божа сила мене спасла. Посперечалися із товаришем, що Південний Буг перепливу. Доплив до середини, й сили відмовили, а потім враз відчув полегкість і мене принесло до берега. Зараз страшно згадати: попер-

українська нація своїм високим злетом людської гідності й тяжкою людською трагедією заявила про себе на весь світ, поезія Кобзаря якби написана спеціально до цього високого й жертвового подвигу.

– Ви часто поринаєте у спогади й гортаєте сторінки у пам'яті із дорогами для Вас іменами? Кому вклоняється низенько?

– Насамперед, це мій маестро-вчитель Тимофій Лящук, бо він – справжній патріот, громадянин України, інтелігентний, доброзичливий. Людина, для якої честь і совість – не порожні слова. Своїми творами він запалив у мені бажання стати художником, я від нього вбирав красу й чистоту фарб. Свого часу його вчитель Василь Касіян сказав: «Високе усвідомлення свого покликання, самовіддана творча праця висунули Тимофія Лящука на одне з найпомітніших місць в українському плакаті».

А починалося моє становлення як художника, завдячуючи мамі. Якось, коли повернувся з армії та працював у Красилові, вона привезла мені свіжоспечений хліб, загорнутий у місцеву газету. І в тій газеті я побачив оголошення про платні курси художників. Знайшов пару робіт й подав на конкурс. Звісно,

«А взагалі – я художник цілодобовий: поставив біле полотно й там уже живу. Якщо маю задум, повинен це завершити, не закінчив роботу сьогодні – завтра це вже буде щось інше»

мене зарахували. А вже через десять місяців мені, одному із 36 курсантів, дали можливість зробити першу персональну виставку. Малював свою Зелену, Славету, де працював.

– А потім доля привела Вас до Києва... Як то сталося?

«Кобзар» – пророка для України книга, тому підходжу до неї трепетно й сердечно»

найдорожче і, водночас, найсуворіше місце. Найсуворіше тому, що життя було нелегким. У мамі з батьком нас було п'ятеро синів! Усе «шукали» батьки дівчинку (сміється). Ранок у селі починався приблизно так: «Маріє, на ланку!» Ми, хлопці, допомагали мамі всім: білили хату вапном, пасли корову, поралися по господарству. Зелена – це чудові й неповторні краєвиди. Село лежить у глибокій долині. З наших джерел починається річка Хомора, в дитинстві ми ловили рибу зі ставків. А які легенди ходять про Чорний ліс на Чорному шляху... Про наше поселення згадується ще з 1419 року в усіх церковних книгах. Якби не Зелена, чи й став би я художником...

– Хто благословив Вас бути ним?

– Я б сказав, що все, що можу робити як митець – з Божого благословення. У дитинстві малював у зошиті старшого брата. Чителька Ярина Савівна було потягне його за вухо й каже: «Володю, в тебе і так один зошит, а ти в ньому ще й малюєш... Ну, навіщо?» Добренько мені від брата діставалося... Проте у третьому класі я вже стінгазету робив, мене художником звали. Тато привіз із райцентру фарби, а брат Петро показав як працювати олійними фарбами. Він, до речі, так гарно «Три богатирі» Васнецова намалював! Картина довгий час висіла в хаті й мені так хотілося щось подібне зробити... Та мої руки стільки перенесли, навіть

ду ще й гребля була... З тих пір вірю в Боже благословення. Це Господь дає мені можливість бачити кольори, відчувати величній і Божественний світ. Бо тільки Бог може створити таку красиву природу й подарувати світу. Щосекунди, щохвилини ми маємо дякувати Всевишньому за мить життя. Що людське життя для вічності? Злетіла зірочка за небес – ото й уся твоя дорога.

– А у нашій Україні стільки зараз проблем...

– Так, це якийсь стрес передчуттів, таке враження, що я зараз стою на колінах і не можу встати. Так бути не може у вимірі XXI століття. Українці за три місяці показали велику силу, власне, перевернули світ, якщо хтось десь і не знав, що таке Україна, то тепер добре вивчив і знає наш народ, у представників якого велична й щира душа. Тарас Шевченко своїм «Кобзарем» передав сутність великої української нації. Тому засуджую й не сприймаю агресивні дії російських окупантів, які свавільно порушивши всі норми й закони, захопили Крим.

– Так, після відвідання Вашої виставки «Передчуття Майдану сторінками Кобзаря» виникає потреба знову перечитати твори Тараса Шевченка.

– «Кобзар» – пророка для України книга, тому підходжу до неї трепетно й сердечно. Ця серія писалася в 2011–2012 роках. Сьогодні ж, у 2014-му, коли

«Я б сказав, що все, що можу робити як митець – з Божого благословення»

– На жаль, не склалося моє життя на Хмельниччині: розпалася сім'я, були проблеми з роботою. Оті всі розчарування й привели до Києва, – поїхав у тому, в чому стояв. Прийшов до художнього інституту, а на вулиці перекурювали студенти й бідалися, що не мають натурщика. Ось так – спочатку став натурщиком. Працював по годинно, і за місяць уже мав якусь копійку. А ввечері, коли студенти йшли додому, малював.

«Сьогодні ж, у 2014-му, коли українська нація своїм високим злетом людської гідності й тяжкою людською трагедією заявила про себе на весь світ, поезія Кобзаря – якби написана спеціально до цього високого й жертвового подвигу»

За рік підготувався і вступив до інституту. До цього квартирував у Марії Гаврилівні на вулиці Петровській (зараз вже й хатини тієї немає, що мене прихистила). Після мене там жила архітекторка зі Львова Поліна. Мабуть, я так сподобався господині, що вона мене познайомила із Поліною, з якою я став іншим. Життя почало налагоджуватися. А коли вона побачила малюнки, сказала, що мені потрібно більше працювати творчо. Дружина мене підтримувала й підтримує до цього часу, хоч це й дається їй нелегко. Сама вона творча особистість: пише чудові вірші, малює. А ще нас зігріває й тримає на світі донечка Марійка. На честь моєї мамі назвали. Це наша спільна найбільша радість! У квітні їй виповниться 19.

– Яку роботу у своїй творчості вважаєте знаковою?

– А ось вона – «Чайка». Бачите, які пейзажі: хатинка в долині, обабіч горби. На хатині чаєчка... То мама в білій хустині... Про веде мене до лісу, сама додому вертає, а я у світ широкий...

Саме від цієї роботи «Чайка» я почав працювати шпателем. Перед тим була серія темперних робіт «Джерела» за мотивами українських народних пісень. Чомусь зараз пригадалася українська народна пісня «Ой садила мама картопельку, і збирали ми ту картопельку восени...» Не знаю, чи ще де співають цю пісню...

– Що сьогодні надихає Вас? Що читаєте?

– Звечора і зранку молюся, щоб ніхто не зателефонував і не довелось кудись бігти. А взагалі – я художник цілодобовий: поставив біле полотно й там уже живу. Якщо маю задум, повинен це завершити, не закінчив роботу сьогодні – завтра це вже буде щось інше. А читаю... Ось все на столі. Часто звертаюсь

до Дмитра Донцова – перечитую, роблю закладки. Подобається поезія. Чудово пише Раїса Лиша, в її віршах є душа. А ще – Біблія. До Біблії не всі ставляться із серцем, а тим більше вивчають, чи хоча б читають її, та вона не стає менш святою книгою буття людства. Те саме і з «Кобзарем». Є люди, які взагалі цю книгу не бачили, не читали, не знають. Є такі, що все перекручують на свій розум, а є чисті помислами люди, котрі живуть «Кобзарем», як віруючі Біблією, бо для чистих помислами свідомих українців «Кобзар» нашого пророка Тараса Шевченка і є насправді Біблією на всі часи, на всі віки.

Валерій Франчук... Його картини – це вікна великого будинку життя: історія козацької доби, пам'ять жертв голодомору, чорнобильська трагедія, Шевченкіана, події Майдану і, рідні пороги... Біля кожної роботи варто зупинитися, подумати, помолитися. І йти далі.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

Ватники й... бароко

Світлана СОКОЛОВА

Поєднанням несумісного Анатолій Твердий змусив глядачів побачити в своїх роботах глибокий зміст та навіть пророцтва.

Його виставку «Паноптикум» відкрито у столичній галереї АРТ 14. Колажі відразу ж стали предметом обговорення, адже, погодьтесь, не в кожній експозиції побачиш використання побутових предметів та одягу, як, наприклад, ватники, поєднані з елементами, що нагадують про епоху високого мистецтва бароко.

«Це експериментальне зіткнення двох протилежних напрямків, – пояснює художник і мистецтвознавець Гліб Вишеславський. – Він поєднує протилежності, але це – сучасність наша: розшарування суспільства, реальність, в якій поряд із культурою несмак, а також передача відчуття, що ми всі постраждали від радянських часів.

У роботі із зображенням дуелі між двома чоловіками присутній

Колажі – тема дискусії

гумор і буфонада (усмішку викликає рельєфне зображення жіночих вгодованих ніжок, за які ризикують життям чоловіки). Мистецтвознавець називає це ознакою авторського стилю А. Твердого та звертає увагу на помітне нашарування в часі (складається враження, нібито рукавичка кинута в різні історичні періоди, бо за дуелянтами видно їхні тіні, немов образи попередників із давнини), а кров

ллється – це те, що буде. Тобто, митець конденсує в одному зображенні різні часи. І це також іде від ікони, від лубку.

Люди подовгу затримуються біля роботи із рельєфним зображенням Кремля, під яким, немов у ляльковому театрі, рухаються фрагменти рук із червоними прапорцями з написом «СРСР» у долоньках. «У будиночку в Криму я знайшов дитячу іграшку – дерев'яний Кремль, і до неї все

інше приліпив. Вийшов ось такий Радянський Союз», – посміхається художник. Тепер зрозуміло: так передано прощання з радянським минулим. У продовження теми поряд зображено чоловіка у дріявому одязі, який теж немов є символом розвалу країни соціалізму.

А от культуролог, кандидат філософських наук Наталя Мусяченко вбачає в роботах і вважає дуже важливим художнє передбачення, яке спостерігаємо, адже більшість творів народилися років п'ять тому. Лише два з них зроблені нещодавно. «Робота із Кремлем читається абсолютно сучасно, як і такий виплеск українського бароко, адже це – міць українського духу. Чоловік у фуфайці теж викликає певні асоціації. Нині суспільство має колективну ідею, і коли ми заходимо на виставку, то розуміємо, що все це кореспондує до нашого сьогодення. Практично в кожній роботі знаходимо якусь рефлексію із нашим складним часом».

Так, справді, якщо б не знати дату створення колажів, то думається, що вони є відгуком на ситуацію в Криму та в країні в цілому.

Анатолій Твердий починав, коли стартували зрушення в мистецтві під назвою Нова хвиля, виставлявся разом із

художниками, що належали до цього спонтанного і неформального руху митців, заснованого на початку 90-х років минулого століття. Зараз цей рух уже історія, яка не пройшла для творчості пана Анатолія безслідно. Бачимо сміливого експериментатора, який творить образ сучасними методами, адже використання побутових предметів митцями почалося ще наприкінці 80-х, набуло поширення в середині 90-х минулого сторіччя, і зараз вже завоювало повне право на існування.

Відвідувачі виставки бажали самотньому художнику натхнення, цікавих результатів і нових пошуків.

Фото авторки

Ремісник – це звучить гордо

Володимир СУБОТА

Харків

Творчість Василя Єрмілова характеризується стильністю, експресивністю і стрімкістю. Його роботи знані, шановані і визнані не тільки вітчизняними мистецтвознавцями.

Яскравий і самобутній художник-конструктивіст, графік, монументаліст першої половини ХХ сторіччя зайняв гідне місце поруч із такими видатними майстрами цього напрямку, як Анатолій Петрицький, Вадим Меллер, Олександр Богомазов. Одні мистецтвознавці називають його «українським Малевичем», інші порівнюють із Пікассо. Вчителями Єрмілова були Ілля Машков і Петро Кончаловський.

Український авангард завжди привертав увагу шанувальників насамперед своєю багатогранністю, вмотивованістю й мінімалізмом. Минуло стільки часу, а творчість авангардистів продовжує вабити. Свідченням тому відкриття виставки робіт Василя Єрмілова «Харківський Іов» із колекції Харківського художнього музею, присвяченої 120-річчю від дня народження беззаперечного майстра «простоти й універсальності». Загалом спадок художника налічує понад 200 живописних і графічних робіт, які сьогодні знаходяться у мистецьких збірках Харкова, Києва, Москви та Лондона.

– На цій виставці представлені роботи, які не показували деінде, а чимало з них – унікальні. Наприклад, ранніх офортів («Голова суму», «Москва. Бульвар», «Хорошево», «Портрет матері») художника немає в жодній іншій колекції, – говорить мистецтвознавець, модератор виставки Наталя Титаренко.

В. Єрмілов

Творчий доробок Василя Дмитровича універсальний і лаконічний. Він умів майстерно оперувати двома-трьома кольорами, двома-трьома геометричними фігурами та фактурними матеріалами (метал, дерево, тканина, гудрон). Досконало володіючи технікою полірування, присипки, шліфування, протиставлення різних овальних і кутастих елементів, їхнього пропорційного розміщення, він досягав у своїх роботах дивовижного композиційно-ритмічного, технічно бездоганного ефекту.

Василь Єрмілов увібрав у себе весь нестримний темперамент того часу, щиро увірувавши в ідеали революції, став її трибуном. В улюбленому його конструктивізм відображено прагнення до кардинальних змін у звичному способі життя, безмежний політ фантазії і мрій. Він експериментував у своїй лабораторії із різноманітним пластичним форм. Бурхливе бажання пізнавати новітні реалії полонило його цілком. Він стає не тільки талановитим живописцем і графіком (графічні роботи «Гітара», «Чоловічий портрет», «Жіночий портрет», «Мандоліна»), а й

майстровитим ремісником – вмів вправляється з різними матеріалами, проявляючи при цьому ретельність і точність рухів. У цьому плані характерні його експериментальні рельєфні роботи «На пляжі (ранок, вечір)» (1935 р.), «Портрет художника О. Почтенного» (1924 р.), в яких органічно поєднані живопис, фотографія, олія, дерево й метал.

У мерехтінні ліній і геометричних візерунків чітко простежується любов майстра до українського народного мистецтва (вишивки рушників, кераміки, ікон, писанок), народних ремесел з їхньою гармонійною ясністю. Відсутня стилізація, зате характерна ритмічна гра кольорів, які звучать дзвінко, ясно та сильно («Дама з віялом» (1919 р.), абстрактна композиція «Піраміда» (1960 р.), «Натюрморт з кактусом і цвяхами» (1963 р.).

Мистецтвознавець Дмитро Горбачов, котрий добре знав Василя Дмитровича та протягом тривалого часу з ним листувався, згадує: відвідавши майстерню художника, побачив там чимало картин

«Гітара»

світового зразка. Абстрактні композиції Єрмілова на десять років випередили англійського живописця й скульптора-абстракціоніста Бена Ніколсона.

Творчий хист майстра різноплановий. Він займався дизайном реклами, промислових товарів (одеколону, цигарок), ілюстраціями для книжок, оформлював інтер'єри новобудов у Харкові та Києві, розробляв текстуру для тканин. Брав участь у міжнародних художніх виставках, вів активну викладацьку і громадську діяльність.

На жаль, Василя Єрмілова за надуманих обставин (за модний тоді космополітизм) виключили із «славних рядів членів» Спілки художників. Добре, що так. А могли й позбавити життя, як творців «розстріляного відродження» Валеріана Поліщука, Михайла Бойчука, Михайла Семенка, Івана Падалку, Василя Седляра. Щоправда, невдовзі відновили у членстві, але ця психічна травма позначилася не тільки на його моральному стані, а й загалом на творчості. Останні роки він біднував – влада не давала можливості талановитому художнику заробити собі бодай «на хліб». Утім, така ситуація не деморалізувала митця й не вбила в ньому оптимізму. Він продовжував творити.

А в 1973 році, коли вперше його розмальовані рельєфи через дріяву «залізну завісу СРСР» потрапили на Лондонський аукціон, вони відразу були оцінені в сотні тисяч доларів.

Роботи Василя Єрмілова сьогодні прикрашають приватні й музейні колекції. Українське авангардне мистецтво цінується за кордоном: періодично виставки таких картин влаштовуються у США, Великобританії, у Києві в Національному культурно-художньому й музейному комплексі «Мистецький Арсенал». А в Харкові відкрито перший центр сучасного мистецтва «Єрмілов-центр» – це шана харків'ян «великому ремісникові декоративного живопису».

Любомир Медвідь: «Людина зараз стала на порозі надзвичайно складної відповідальності»

Надія ПАСТЕРНАК

Цьогорічним лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка в галузі образотворчого мистецтва став львівський художник Любомир Медвідь – за цикл полотен «Ремінісценції».

Його уже давно характеризують як митця «гострих інтелектуальних реакцій», який ставить діагноз морально-етичному стану суспільства, адже в його творчості – постійне змагання за людяність в людині, а цикл «Ремінісценції» вважається вищим ступенем узагальнень автора з філософської проблематики. То ж про високе й філософське в мистецтві, про мистецтво справжнє та поп-культуру, про глибинні спонуки до творчості – в розмові із заслуженим діячем мистецтв України, народним художником, академіком, професором кафедри монументального живопису Львівської академії мистецтв.

– Цикл «Ремінісценції» – це кульмінація Ваших творчості і світобачення, до якої йшли впродовж свого творчого життя?

– Безперечно, що процес пов'язаний із цією темою, за яку я отримав Національну премію імені Тараса Шевченка, почався від самого початку мого становлення як митця. Я не дуже люблю окреслення «творчості», «творення», тому що це речі, які належать небесному Отцю. Людина не творить, вона виконує, вчинює той чи інший задум відповідно Божої волі. Творчість, як на мене, це є трансцендентна діяльність, це не є те, що ми можемо окреслити від «А» до «Я». І треба старатися вчинювати такий намір, бо ви інколи не зрозумієте, де починається творче начало і де закінчується, яка його мета та яке призначення, що воно являє для

суспільства і для особистості. Ми ніколи точно не зможемо відповісти, що це таке – творчість. Натомість ми можемо поговорити про те, що є мистецтво, культура і що є їхньою властивістю.

– Як Ви прочитуєте те, що «диктується» зверху? Як знаходите свої теми?

– Якщо ми говоримо про ті сили, які керують мною у фізичному розумінні цього слова, то можу відповісти на це дуже приземлено й нецікаво. Якщо ж ідеться про те, що зверху, що зобов'язує автора виконувати свою роль, то про це можна казати довго й безконечно. Бо це є справа загально пов'язана із перспективою людини в планетарному плані, із її відповідальністю й гуманністю також в розумінні планетарному.

...Все те, що пов'язане з моєю творчістю, вкладається в доволі складні та філософські питання. Можливо, навіть у притчі. Я знаю, що вони непопулярні в нашому суспільстві, яке звикло до масових видовищ, до більш відкритих явищ поп-культури і так далі. Те, що я роблю, не стосується поп-культури. Воно більше пов'язане з тими речами, які ми іменуємо філософськими

категоріями. Йдеться про якість людини, про якість нашого буття, про відповідальність людини за її перебування в цьому процесі, який називається життям. Йдеться про серйозні речі. Я знаю, що вони останнім часом були непопулярні, пригальмовані розважальними програмами, яскравими видовищами зі спалахами, всякими шоу легкого жанру... Я знаю, що сучасна людина є прагматиком та індивідуалістом, і вона закрита в межах власного «я» більшою мірою, ніж це було впродовж нашої тривалої історії. І, будучи таким індивідуалістом, вона потребує тих параметрів, які хоче бачити, які її ніби заспокоюють, розважають, ніби відволікають від складних життєвих проблем, які у XXI столітті лише ускладнилися. Людина зараз є відповідальною за існування планети в цілому, вона зараз стала на порозі надзвичайно складної відповідальності. І зобов'язана усвідомити себе як частину цілісного, що відповідає за долю цілої планети в космічному розумінні того слова, і ця всяка розважальна штуківина не відповідає тим нагальним проблемам, які стоять перед людством. Вона навпаки відволікає від основних питань, а якщо ми не з'ясуємо ці нагальні питання, то завтра загинемо. На жаль, обиватель цього не розуміє й не хоче розуміти. Він живе як людина, зашорена тими привабливими, так би мовити, іпостасями сьогодення, а насправді він є одним із тих людей, які відповідальні за наше планетарне майбутнє. Ситуація є надзвичайно тривожною. Якщо ми думаємо, що катаклізми – це завтрашній день, то глибоко помиляємося. Ми вже живемо в момент катаклізму, і тому я хотів би своєю творчістю започаткувати таку ініціативу,

за якої людина почувала б себе не зовсім упевнено, а задала б собі цілий ряд важливих запитань...

– Як протистояти тій життєвій позиції, яку віддзеркалює ця сучасна поп-культура?

– Обов'язок митця – протистояти. Якщо він не протистоїть, значить він не митець. Якщо він хоче «скосити бамбло», він його «скосить» де завгодно, але він перестає бути митцем. В якому розумінні? Він може бути винятково віртуозним у мистецькій справі, у виконавчій дисципліні, але на що вона спрямована – ось у чому річ. У переважній більшості вона означає заробити якнайбільше грошей, незалежно яким чином. І різні послуги нададуть, якнайбільше відкриють інтимні місця аби тільки заробити. Якщо ми не зупинимось в тому ажіотажі, нас чекає ганебне майбутнє. Так бути не може. Є межі. Не може бути «беспределу» в усьому: в політиці, в культурі, в «баблі», в цінностях, у режими, нормах... У культурі має бути якість, а не реклама, якість, а не популярність, якість, а не безмежна воля. Якість дуже часто пов'язана із обов'язком, із дисципліною, порядком, певним режимом, а не із розгнуданістю, яка керується лозунгом «все й зараз».

– Як до Вас приходять образи, які втілює на полотні?

– Мені нелегко твориться. Взагалі, все те, що пов'язане з моєю працею в тій царині, є більшим зобов'язанням, ніж розкішшю. Якщо б я сказав, що кожного ранку з радістю відправляюся в майстерню, то це не так.

– Ідете, як на Голгофу?

– Теж ні. Я б сказав так: ні те, ні інше. Я б не сказав, що іду туди якийсь осяяний, щасливий, радше – з якимось тремтінням, бо не знаю, що там відбудеться зараз, чи спроможний там щось виконати. Це мене бентежить. Я справді стаю збентеженим між тими фарбами, чистими полотнами, починаю щось робити, реалізувати якийсь задум. Можу сказати, що йду до майстерні з великим знаком питання, і той процес, той знак питання, є можливо єдиний імпульс, котрий дозволяє мені приступити до праці, бо я до кінця не знаю, чому призначений той мій чин і цей мій день. Я тільки знаю, що маю туди прийти й залишити якусь річ, яка була б ціннісною.

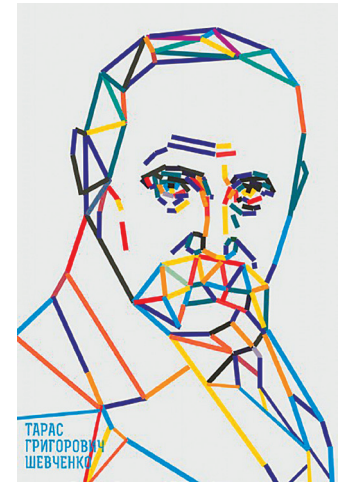
– Дуже дякую за цікаву розмову.

Фото Йосипа МАРУХНЯКА

НОВИНИ

ШЕВЧЕНКО FOREVER

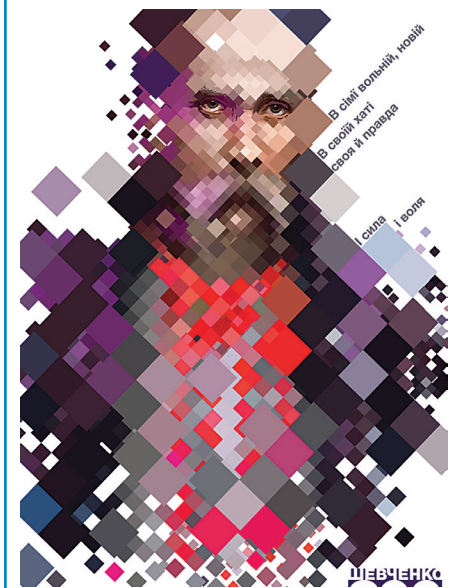
Черкаський обласний художній музей, Українська творча спілка «Три крапки», за підтримки МФ «Відродження», МБФ «Україна 3000», ГО «Український центр розвитку музейної справи», в рамках мистецького проекту до 200-річчя з Дня народження Т. Г. Шевченка проводять виставку соціального плакату «Шевченко forever». Експозицію

розгорнуто в Шевченківському національному заповіднику (м. Канів).

Засобами соціального плакату поезія Великого Кобзаря переосмислюється та набуває нового звучання. Він порушує соціальні проблеми, де віршовані рядки Кобзаря стають слоганами до плакатів з питань української соборності, незалежності та євроінтеграції. Пророчє слово Тараса, розміщене в сучасному контексті, подане сучасною візуальною мовою, звучить по-новому, не заангажовано. Експозицію розгорнуто в Шевченківському національному заповіднику (м. Канів).

Досягненням цього проекту стало розуміння молоддю універсальності та позачасовості постаті Шевченка для України, відхід від стереотипного сприйняття.

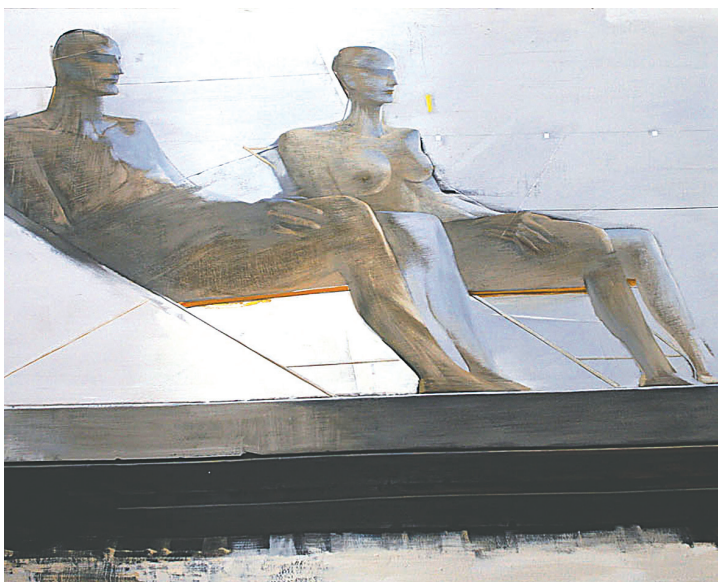

Цікавими є роботи, які трансформують Шевченкове слово мовою коміксів, смайликів та інших неординарних образів, що свідчить про здатність молодих дизайнерів до нешаблонного мислення і прочитання поезії Кобзаря.

Цей проект поєднав студентську молодь Черкаського та Харківського регіонів, він по-новому розкрив зміст поетичних рядків і ідей Тараса Шевченка та підкреслив їхню значущість.

Учасники проекту: студенти Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, Черкаського державного бізнес-коледжу, Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Інф. «КіЖ»

НОВИНИ

*Вітаємо шановних читачів
із Днем театру!
Зичимо всім гарних вражень,
натхненної роботи і талановитої
реалізації!*

ПЕРШИЙ ПШОВ

9 та 10 квітня у Черкаському академічному обласному українському музично-драматичному театрі імені Тараса Шевченка відбудеться прем'єра вистави за п'єсою Дмитра Левицького «ЛЕНА». Режисер – номінант щорічної театральної премії «Київська Пектораль» Тамара Трунова. Ця вистава – перша постановка у рамках проекту Черкаської режисерсько-драматургічної лабораторії, започаткованого влітку минулого року за ініціативи центру «Текст» та в.о. художнього керівника Черкаського театру Сергія Проскурні. П'єси створювалися на основі розповідей акторів трупи про їхнє минуле, сьогодення, про їхні мрії та досвід.

НЕ БОЇМОСЯ ЧИСЛА 13

Національний центр театального мистецтва імені Леся Курбаса презентував драматургічну антологію «13 сучасних українських п'єс», видану у серії літературної агенції «Банкова, 2». До антології ввійшли драматичні твори Я. Верещака, О. Вітра, В. Даниленка, О. Жовни, Т. Іващенко, О. Ірванця, І. Коваль, О. Куманського, А. Наумова, О. Миколайчука-Низовця, Неди Нежданой, В. Сердюка та Г. Штоня.

СЛОВО ТАРАСА НА СЦЕНІ
ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК

До ювілейної дати Тараса Шевченка на сцені Луганського академічного обласного театру ляльок відбулася прем'єра вистави «Сон», створена режисером-постановником, головним режисером театру Олексієм Кравчуком та художником-сценографом, львівським митцем, викладачем Львівської національної академії мистецтв Олексієм Хорошком. «Доля народу, честь останнього і краса його духовності», – звучало зі сцени як ніколи актуально. Режисер-постановник дозволив собі додати до слів Т. Шевченка уривки із Еклезіасту, що лише підкреслило значимість поеми. У виставі звучать фонограми пісень Мар'яни Садовської та Сергія Бабкіна.

ТЕАТРАЛЬНИЙ МАЙДАН
У ГДАНЬСЬКУ

У Гданську (Польща) відбулися сценічні читання українською мовою двох документальних п'єс про Майдан – «Блакитний автобус» Дмитра Левицького та «Щоденники Майдану», що раніше вже були презентовані у Москві за участю Андрія Мая та Наталі Ворожбит. Читання «Блакитного автобуса» поставила українська режисерка Олена Роман за участю київських акторів Римми Зюбіної та Олексія Доричевського. А сама п'єса найближчим часом буде опублікована у часописі «Критика політична». Читання п'єси Наталі Ворожбит «Щоденники Майдану» поставив Андрій Май за допомогою українських акторів та драматургів Олексія Доричевського, Катерини Горностай, Яни Гуменної, Юрія Ігнатенка, Тетяни Кіценко, Дмитра Левицького, Андрія Литвиненка, Євгена Насадюка, Марисі Нікітюк, Римми Зюбіної, Елвіна Рзаєва, Олени Роман.

Інф. «КІЖ»

Київська Пектораль-2013

Надія СОКОЛЕНКО

На великій сцені Київського національного театру імені Івана Франка відбулася церемонія нагородження премією «Київська Пектораль».

Останні кілька років цю першу в країнах СНД театральну відзнаку (перші «Пекторалі» були вручені у березні 1993 року за підсумками 1992-го) супроводжують скандали. 2014 рік не виявився у цьому відношенні унікальним.

Гостей «Київської Пекторалі» група молодих митців зустрічала з плакатами, протестуючи проти участі ще одного українського національного театру – Київського національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки – у санкт-петербурзькому фестивалі «Зустрічі в Росії», про що стало відомо з інтерв'ю генерального директора-художнього керівника театру Михайла Резніковича московській газеті «Известия». До речі, їхати на цей фестиваль із виставою литовського російського драматичного театру відмовився відомий режисер Йонас Вайткус саме на знак протесту проти дій Росії в Криму. З тих самих причин скасував гастролі у Росії і польський театральний гурт Крістіан Люпа.

Інтерв'ю Михайла Резніковича стало також темою обговорень під час прес-конференції щодо щорічної премії «Київська Пектораль». Член оргкомітету, голова Київського міського творчого відділення Національної спілки театральних діячів України, художній керівник Майстерні театального мистецтва «Сузір'я», народний артист України Олексій Кужельний спростовував винесену у назву статті нібито цитату М. Резніковича про природність відокремлення Криму. На момент прес-конференції та протестної акції перед входом до театру імені Івана Франка жодного офіційного спростування не було, а завіт театру російської драми Борис Куріцин відмовлявся від коментарів журналістам українських телеканалів. На разі на сайті Міністерства культури України опубліковані відкриті листи Михайла Резніковича, адресовані редакції газети «Известия» та глядачам зі спростуванням. Утім, візит театру до Росії відбудеться – на фестиваль повезуть останню прем'єру Резніковича «Нахлібник» за І. Тургенєвим, «задня обміну культурними програмами між Україною та Росією».

Однак не лише через цю подію «Київська Пектораль»

Євген Нищук у виставі «Прекрасний звір у серці»

цього разу користувалася особливою увагою преси. Серед номінантів на премію за головну чоловічу роль опинився також і міністр культури України Євген Нищук за образ Миколи Вінграновського у виставі «Прекрасний звір у серці» (переможець у номінації «За кращу виставу камерної сцени»), постановку та сценографічне оформлення якої здійснив Олексій Кужельний. За цю роль трохи більше тижня тому Євген Нищук уже отримав іншу театральну відзнаку – звання Бучменка родинної премії «Бронек», запроваджені театрознавцем, професором Валентиною Заболотною на честь її діда, видатного українського актора Амвросія Бучми.

За результатами голосування, премію «Київська Пектораль» за кращу чоловічу роль Євген Нищук розділив з актором Київського академічного Молодого театру Олексієм Вертинським (роль у виставі «Загадкові варіації» за Е.-Е. Шміттом у постановці Андрія Білоуса). У своїй промові Євген Нищук підкреслив, що попри скрутне становище України, він усіляко намагатиметься підтримувати театральну галузь. Водночас Олексій Вертинський наголосив, що надзвичайно щасливий з того, до якого грона талановитих митців він потрапив у цій номінації (окрім Нищука та Вертинського, номінувалися також актор Молодого театру Станіслав Боклан та актор Національного театру імені І. Франка Олексій Богданович за роль в арт-проекті «Обіцянки на світанку» за Р. Гарі). О. Вертинський додав, що особисто він бажає долучити до цього гурту ще одного молодого актора – Марка Дробота за його роль у виставі «Любов людей» Д. Богославського).

Безсумнівним лідером за кількістю нагород стала вистава Національного театру імені Івана Франка «Morituri te salutant. У нас все свято» за новелами Василя Стефаника, постановку якої на камерній сцені імені Сергія Данченка торік здійснив лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка Дмитро Богомазов. Вона виборола перемогу у номінаціях «краща драматична вистава», «краща режисерська робота», «краще пластичне рішення» (балетмейстер Ольга Семьошкіна), «краще музичне оформлення» (Сусанна Карпенко), «краща сценографія» (Олександр Друганов) та «краща чоловіча роль другого плану» (Василь Баша). Дуже приємно, що саме ця вистава була так високо і щедро відзначена. Водночас прикро, що через те, що камерна сцена Театру імені Івана Франка за кількістю місць (понад 100) не потрапляє у номінацію саме малої сцени, тож поза увагою лишилася ще одна надзвичайно цінна і вартісна вистава Національного театру імені Івана Франка – «Квітка Будяк» Наталі Ворожбит у постановці художнього керівника театру Станіслава Мойсеєва.

Премії за кращий акторський та режисерський дебюті відійшли виставі «Потвора» М. фон Майєнбурга Київського академічного театру драми і комедії на Лівому березі Дніпра (режисер – Валентина Сотніченко, виконавець ролі Летте – Владислав Писаренко). Кращою актрисою за роль другого плану визнано Валерію Чайковську, яка зіграла дружину професора у виставі «Шиндай» І. Афанасьєва Київського ТЮГу на Липках. Премію за кращу жіночу роль отримала актриса Театру російської драми імені Лесі Українки Надія Кондратовська за роль матері у виставі «Обіцянки на світанку» за Р. Гарі. Кращою дитячою виставою визнано дебютний спектакль Іллі Пелюха «Принцеса Лебідь» Молодого театру. Здобуло перемогу «Лебедине озеро. Сучасна версія» Радю Поклітару – прощальна вистава Київ Модерн-балету. Почесну премію за вагомий внесок у театральне мистецтво отримала актриса Театру драми і комедії на Лівому березі Дніпра Неоніла Білецька.

Церемонія вручення премії «Київська Пектораль» цього року зазнала також кардинальних змін. Вона розпочалася із хвилини мовчання на пошану загиблих (Василь Баша присвятив свою премію Андрієві Мовчану, освітлювальнику Театру імені Івана Франка, який загинув під час лютевих подій на Майдані). Далі замість традиційних мимів і танцювальних номерів, на сцену виходили молоді актори Молодого театру із «вербатім» – сценками від імені різноманітних театральних професій (від охоронця і прибиральниці до актора і режисера), найяскравішими з яких стали своєрідні сатиричні замальовки про Театр російської драми. Нагороди вручали знані й поважні сивочолі митці, серед яких були Лесь Танюк, Анатолій Авдієвський, Людмила Шевченко і навіть один лауреат премії комсомолу імені Миколи Островського.

Сцена з вистави «Лебедине озеро. Сучасна версія» театру Київ Модерн-балет

Шість «Оскарів», які завоювали українці

Антон ФІЛАТОВ

Серед українських емігрантів є такі, які можуть похвалитися видатними досягненнями за кордоном.

Багато українців заробляє на житті в різних куточках світу. Хтось із співвітчизників працює у Празі прибиральником, хтось місить бетон на будмайданчиках Будапешта. Проте є обрані українські емігранти, які мають значні досягнення за кордоном. Серед них шість насправді екстраординарних особистостей: ті, хто завоював премію Американської кіноакадемії «Оскар».

Останнім на сьогодні українцем, якого відзначили цією престижною нагородою, став Анатолій Кокуш. Технічний

Л. Майлстоун

«Оскар» він отримав у 2006 році за операторські крани «Каскад» та «Автобот», котрі суттєво розширили можливості зйомки масштабних та динамічних сцен. Ці технічні розробки використовувалися під час зйомок фільмів «Титанік», «Троя», «Дев'ята рота», «Водій для Віри» тощо.

«Автобот» – це різновид операторського крану, який кріпиться на авто і дозволяє знімати під час руху. Кокуш розробив його разом із конструктором Юрієм Поповським та оператором Олексієм Золотарьовим. У Голлівуді цю розробку називали «Російською рукою».

А найпершим із українців-оскароносців став Льюїс Майлстоун (Лев Мільштейн). Комедія «Два аравійських лицарі» принесла йому статуетку «за кращу режисуру» під час найпершої церемонії вручення «Оскарів» у 1927-му. А в 1930 році Льюїсу вдалося повторити це досягнення зі своєю стрічкою «На західному фронті без змін».

1949-го модельєр Варвара Карінська отримала «Оскар» за костюми до фільму

А. Кокуш

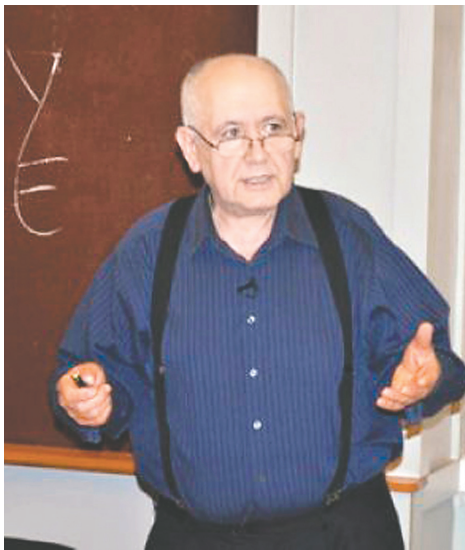

В. Карінська

Виктора Флемінга «Жанна Д'Арк», головну роль в якій зіграла Інгрід Бергман.

В. Карінська походила із родини заможного харківського підприємця. З дитинства займалася рукоділлям. Це заняття так і лишилося б її хобі, властивим усім жінкам зі шляхетних сімей. Проте революція 1917 року внесла свої корективи. Щоб вижити, вона спочатку відкрила свій чайний салон. Потім – дизайнерський салон для московської еліти. Але жити у СРСР із роками стало для модельєра неможливим, і вона переїхала до Парижа, де створювала костюми за мотивами творів Сальвадора Далі та Марка Шагала. Згодом Карінська опинилася в Голлівуді, де отримувала замовлення на костюми для всесвітньо відомих зірок Вівьєн Лі, Інгрід Бергман, Марлен Дітріх.

Коли їй вручали «Оскар», то вся зала підвелася, зустрічаючи модельєра бурх-

Ю. Мамут

ливими оплесками. У 1952 році вона вдруге номінувалася на золоту статуетку Американської кіноакадемії, проте на цей раз – безрезультатно.

У 1978-му за пісню до стрічки «Ти світлого життя» «Оскар» була відзначена Квітка Цісик. Для цієї романтичної картини вона виконала практично всі пісні.

У США К. Цісик отримала псевдо «Кейсі». Саме під таким ім'ям вона співпрацювала з видатними музикантами своєї епохи Майклом Болтоном, Девідом Санборном, Майклом Джексоном тощо.

Окрім найавторитетнішої кінематографічної нагороди США, вона також мала змогу отримати і найпрестижніший музичний приз країни – «Греммі», однак обидва її альбоми лише номінувалися на цю нагороду.

Ще один технічний «Оскар» отримав Юджин (Євген) Мамут. Його розробка

дозволяла фіксувати героя камерами лише коли він рухався. Якщо ж він зупинявся – камери його переставали вловлювати. Цей ефект компанія «XX століття Фокс» замовила для популярного фільму «Хижак».

Для створення цієї технології Мамут удосконалив свій старий винахід «еластик-ефект». «Спеціальна машина, яку використовували для зйомок цих складних сцен у 1987 році, сьогодні, коли все робиться за допомогою комп'ютерної графіки, здається смішною. Проте тоді на ній можна було одночасно прокручувати вісім плівок», – згадує інженер.

Ця технологія використовувалася також при зйомках таких фільмів, як «Матриця», «Брудні танці», «Леді-Яструб» тощо. Сьогодні Мамут разом із дружиною завідує музеєм спецефектів та анімації

К. Цісик

Animagic, який свого часу сам і заснував.

У 1992 році за роль другого плану в комедії «Міські піжони» здобув «Оскар» Джек Пеленс (Володимир Палагнюк). Нагороду Американської кіноакадемії він отримав лише з третьої спроби. Шлях актора до голлівудської слави був нелегким: він працював у штольні, був боксером, а також воював під час Другої світової. Остання не пройшла безслідно – під час одного з польотів його літак запалав і майбутній актор сильно обпек обличчя. Сувора зовнішність та хриплуватий голос зробили його ідеальним виконавцем злодійських ролей. Проте в житті він був дуже м'якою та веселою людиною.

Про своє коріння він голосно заявив під час фестивалю російського кіно, що проходив у Голлівуді. Тоді він відмовився від звання «народний артист Росії», сказавши: «Я – українець, а не росіянин. Тож, пробачте... Краще я зі своїми друзями піду зірвись».

Дж. Пеленс

НОВИНИ

ФІЛЬМИ ПРО ПРАВА

21–28 березня у столиці проходив XI Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA. Організатори повідомили, що цього року тривалість знаменитого кіномарафону на день довше, ніж у попередні роки. До того ж традиційні майданчики Будинку кіно та кінотеатру «Кінопанорама» доповнив кінотеатр «Київ». Також відмовилися від фільму-відкриття, натомість звернулися до режисерів, які знімали український протест із проханням надати їх найкращі кадри. У результаті – епізоди майбутніх фільмів про Євромайдан склалися у калейдоскоп революції, зрозумілий без коментарів. Хроніка українського протесту «Євромайдан. Чорновий монтаж» і відкрила покази.

Тема XI Docudays UA – «Ідеорупція», тобто корупція, що давно набула ознак ідеології, і з роками стійко закріпилася в українській ментальності. Обравши таку тему, організатори прагнули досягнути масштаби явища в Україні та світі, а також показати, як солідарність звичайних людей може протистояти ідеорупції. Шукати свій шлях викорінення пропонували разом із героями фільмів Олександра Гентелева «Путінські ігри», Сема Бенсгіда «Тренер Зоран і його «Африканські тигри» та Марка Баудера «Повелитель всесвіту», а також із гостями заходів, які розповідали про обсяги корупції,

шляхи її виявлення та методи боротьби, а ще, як карати винних і повертати вкрадене державі.

Фестиваль традиційно представляє конкурсну та позаконкурсну програми. Конкурс проходить у трьох напрямках – DOCU/ЖИТТЯ, DOCU/ПРАВО, DOCU/КОРОТКО, кожен із яких оцінює окреме журі. Також свого фаворита обирали студентське журі та глядачі.

Позаконкурсна програма об'єднує фільми-лауреати світових кінофестивалів, стрічки про мирні протести, підбірки кращих фільмів та багато іншого. Цьогорічні спецпрограми – DOCU/ХІТИ, DOCU/УКРАЇНА, NOT DOCS презентує, DOCU/СПРОТИВ, DOCU/АРТ, АРТДОКФЕСТ презентує та РЕТРОСПЕКТИВА АНДРІЯ ЗАГДАНСЬКОГО.

Інф. «КіЖ»

НОВИНИ

І ЗНОВУ ЗВЕРТАЄМОСЯ
ДО «ЗАПОВІТУ»

Для всього світу слово «Україна» єдине з ім'ям Тараса Шевченка, бо саме він став символом своєї нації та країни.

На пошану 200-річчя Тараса Шевченка у Львівській обласній універсальній науковій бібліотеці відбулася концертна програма «XXI ст. і Шевченко». Солоїсти Львівської філармонії – заслужена артистка України Маріанна Лаба та лауреати міжнародних конкурсів Ольга Фенюк, Віталія Голубнича, Василь Понайда в супроводі Академічного інструментального ансамблю «Високий Замок» виконали вокальні твори українських композиторів на слова Тараса Шевченка.

Із промовою виступив директор бібліотеки Іван Сварник: «Я пригадую, коли вийшов ілюстрований «Кобзар» для дітей, відразу хотілося дочитати цю книгу. Хоча я читав і знав «Кобзар» з дитинства, не полишаючи його заповіді у студентські роки. Мама напам'ять знала поезію Тараса Шевченка, батько – ще й прозові твори поета. А мене за протест у 1973 році проти заборони святкувань ювілею Тараса Шевченка виключили з університету та комсомолу. Чимало українців, шануючи творчість Тараса Шевченка, йшли на заслання, в тюрми. Як писав Богдан Стельмах, ці люди йшли за волю України, яку так любив Тарас Шевченко. Зараз, коли ми звертаємося до слів «Заповіту» Шевченка, то задумуємося над сенсом буття й інакше трактуємо пророчі слова: «Як понесе з України у синєє море/ Кров ворожу...» Вдумайтеся! Це заклик до боротьби, це жертвність, яку віддає наш народ на вівтар свободи і якої так прагнув Великий поет».

На завершення заходу вірші про Шевченка і поезії Кобзаря читали відомі львівські письменники Марія Людкевич, Ірина Вовк, Олесь Дяк, Олександр Гордон.

Жінці красивій – квіти і пісні

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Прекрасний голос, вишуканий музичний смак. В її репертуарі пісні в стилі поп-фольк, балади, поп-рок, поп-джаз, блюз, народні, світові шлягери. Це – Жанна Боднарук, заслужена артистка України.

«З а рівнем майстерності Жанна, без перебільшення, співачка європейського рівня і водночас глибоко національна за своєю суттю», – так висловилися про її творчість відома композиторка, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка Ганна Гаврилець.

– Жанна Боднарук. Хто Ви насамперед: співачка, музикант?

– Передовсім – музикант. А співачка не може бути не музикантом. Я не розумію тих, хто хвалиться, що не знає нот. Вважаю це ганьбою. Це як хірург, який не має медичної освіти. Я з дитинства займалася музикою. Тато мій, Любомир Боднарук, заслужений діяч мистецтв України, видатний хормейстер (на жаль, його вже п'ятий рік немає з нами), засновник камерного хору ім. Д. Бортнянського. Мама також музикант. Тобто, я народилася в такому середовищі. З чотирьох років уже сиділа за піаніно. Консерваторію закінчила як піаністка. Але паралельно, ще навчаючись у музичному училищі в Чернігові, почала співати. Спочатку у тата в хорі. І те, що я остаточно вирішила співати, було моєю заслугою. Я сама пішла цією стежкою. Я її вибрала і поборала.

Жанна Боднарук

– Чимось іншим пробували зайнятися?

– Непогано малювала. Її зараз малюю. Люблю фотографувати. Іноді хочеться зупинити мить й поділитися красою з друзями. Люблю все, що пов'язане з мистецтвом. Але жовсім не уявляю себе лікарем чи математиком.

– А коли саме відчували свій перший успіх?

– Було мені років шість. Виконувала на сцені Бурштинського палацу культури «Прометей» І. Берковича «Варіації на тему Паганіні» для фортепіано з оркестром. Той момент запам'ятався на все життя. Для мене, маленької, та сцена видавалася, як нині Палац культури «Україна». То справді був перший успіх.

Із чоловіком Анатолієм

– Далі був зоряний час – перемога на другому Всеукраїнському фестивалі «Червона рута», який проходив у Запоріжжі 1991 року.

– Так, я стала лауреатом. На перший фестиваль не поїхала, бо знала, що не готова. Навіть не морально, а за репертуаром. Шукала щось оригінальне, нове. Так сталося, що натрапила на чудову пісню Андрія Шустя. Репетувала довго й наполегливо. З батьками саме відпочивала в Карпатах і тато сказав: «Хочеш – їдь, вже як буде». Насправді – було страшнувато. Головою журі був Олександр Тищенко, а одним із членів журі – Назарій Яремчук. Після мого виступу він сказав: «Це – гран-прі!» Для мене то було найвищою оцінкою. Пісня «Приворожи» стала кращою на фестивалі. З конкурсу їхала окриленою. А мої батьки поїздом поверталися з Карпат. На відпочинку вони потоваришували з чудовими людьми. Раптом із іншого вагону ті люди прибігають до батьків: «Ви радіо слухали?» «Ні, а що там?» «Та вже оголосили переможців конкурсу і ваша Жанна стала лауреатом!» І тоді тато з мамою повірили і змирилися, а з часом зрозуміли, що пісня – це моє.

– І на горизонті з'явився Анатолій Карпенко, нині Ваш чоловік.

– Ми з ним вперше зустрілися в 1992 році. Композиторка Ганна Гаврилець запропонувала мені пісні й повела знайомити з аранжувальником. Наша дружба тривала кілька років. Він тоді навіть написав кілька красивих пісень: «Готель прощань», «Одна

дощова пісня»... А потім... Ось уже дев'ятнадцять років разом. У травні синові Андрію виповниться сімнадцять.

– Як дві творчі особистості співіснують?

– Головне те, що ми не займаємося одним і тим самим. Бо, наприклад, якщо в родині двоє артистів, частіше виникає конкуренція. У нас навпаки – ми один одного доповнюємо. Анатолій пише музику, а я її озвучую. Не вірю коли говорять, що в сім'ї суцільний мир і лад. Такого не буває. Кожен має свою думку. Ми обоє творчі люди. Власне, ми постійно разом. Студія вдома, на концерти разом... Правда, були перерви, коли я сама їздила до Нью-Йорка на фестиваль «Big Apple». Час розлуки тривав десь тиждень! А потім у Польщу на фестиваль «Мальви», також на тиждень. Буває, що на день-два виберуся до мами, то Анатолій телефонує безперервно. Мені пощастило з чоловіком і в плані побуту. Він вміє робити все. Дуже любить чистоту й порядок. Сам може приготувати їжу, помити посуд, забити вазя.

– Яка пісня Вам особисто дорога й близька?

– Дуже складно визначити серед сотні творів. Але ось, наприклад, пісня, яку написав Анатолій, «Боже, бережи». Моя мама, коли її чує по радіо, каже, що завжди плаче. Напевно, щось у цьому є. Коли виконую її на концертах, то люди довго не відпускають.

– Нещодавно відбувся ювілейний концерт вашого чоловіка Анатолія Карпенка «Жінці красивій»...

– Так. Анатолій – продюсер, композитор, аранжувальник. Хотілося, щоб люди побачили, що робить автор. Бо ж він не тільки сидить в студії і пише. Його твори співають. Пісні цікаві. Було багато людей. Оплески, квіти. Це підносить, заряджає.

– Ви щаслива жінка?

– А чому ні! Є улюблене заняття, є чоловік, який цінує, любить, береже і це у нас взаємно, є найдорожча в світі дитина, жива мама – дай Боже їй здоров'я.

– Що б Ви побажали нашим читачам?

– Найголовніше те, що українські жінки – найкращі в світі, найкрасивіші! Маю з чим порівнювати, бо їзджу по всьому світу. Наша жінка завжди була головною, берегинею, завжди тримала господарство в руках. Наприклад, у тій же Америці жінки емансиповані, але чи є у них такий ген упевненості, як в українській жінки? Отож, якщо ще хтось має сумніви – українська жінка найкраща в світі!

Доторкнімося серцем

Учора минув рівно рік, відколи перестало битися серце автора чудових слів вечірньої колісанки: «Рученьки, ніженьки», – під яку засинало не одне покоління українських дітей, відомого українського поета й письменника, лауреата літературних премій ім. Володимира Сосюри й Остапа Вишні Миколи Сом. Тонкий лірик і чудовий пісняр, автор дошкульних памфлетів і дотепних епітафій, гуморесок і придибенцій Микола Данилович залишився в нашій пам'яті завжди веселим і усміхненим. У ньому нуртувало невичерпне джерело гумору. В якому б товаристві не з'являвся Сом, скрізь лунали жарти і сміх.

Вшановуючи пам'ять ПОЕТА, пропонуємо доторкнутися серцем до його невмирущих творів.

УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ ПІСНІ

Ти вся в мені – від сонечка до грому,
Від крику «ой!» до ніжного «люблю»,
До тебе я вертаюсь, як додому,
Коли забуду щось чи загублю.

Живи в мені! Ти спів святий Тараса,
Ти Гонти клич, Нечаєві мечі.
Пройдешніх днів, прийдешніх днів окраса,
Живи в мені при сонці і свічі.

На ясні зорі і на тихі води
Виводь мене, учителько моя.
Твій кожний заспів – заклик до свободи,
А кожний приспів – серце солов'я.

Ти дівчина. Любавка чорноброва.
Твоя коса до пояса звиса.
Не продана, не куплена обнова.
Мій сміх і гріх. Сльоза моя. Краса.

Не все живе, що хоче жити вічно,
Вмирає те, що славить небуття.
А ти живеш! Бунтуєш день космічний!
І я тобою міряю життя.

Люблю тебе – і нас не роз'єднати,
Ношу тебе, як учень букваря...
Ну де ще так зоріє слово «мати»?
І де ще так оспівана зоря!?

ХОТІВ БИ Я СТАТИ ДОЩЕМ ВЕСНЯНИМ

Як житня стеблина у полі в'яне,
А вітер листочки вербові мене,
Хотів би я стати дощем весняним
У місяці травні, де ждуть мене.

Ой ждуть не діждуться, як манни з неба,
І люди, і птиці, ліси й сади,
А житні (повторюю), житні стебла
Людськими вустами кричать: «Прийди!»

Прийду я з Одеси або із Криму,
А може, босоніж прийду з Карпат.
Бузкової ночі до ранку йтиму
До світлого поля, немов до свят.

На травку-муравку алмазом ляжу,
Скупаю оселі за трудодні...
А потім гайну до міського пляжу
І гримну грозою. А що мені!?

Я знатись не буду із темним градом,
Із бурею дружбу навік порву.
Хай вікна від щастя заплачуть радо,
Коли поцілюю малу траву.

Прийду.
Затанцюю.
Пройду.
Пролину.
Зостанусь росою в земній красі,
Останню (найліпшу) свою краплину
Відам я дівочій тугій косі.

ПЕРЕДАЙ КОДОЛУ!

Учням Требухівської
середньої школи

Запишіть у зошиті: кодола.
Як же гарно окає слівце.
Скільки слів згубили ми довкола!
Молодці, що зберегли оце.

Що ж воно? Чи, може, випадково
Означає ливну і канат?
Коли є при слові дієслово,
То воно сильніше у стократ.

Вельми давнє – ще, можливо, княже,
Не чуже, а споконвік своє.
Що воно підказує і каже,
Що несе і що передає?

Пам'ятаю повоєнну голу
Землю ту, що битою була.
Раптом голос: «Передай кодолу!»
З неживої темені села.

Потім пісня – тиха, несмілива –
Про дівочу посестру-вербу.
Се кодола – і канат, і ливна,
Що єднала піснею судьбу.

Що ішла від хати і до хати,
Від села до іншого села,
Перейшла і грати, і загати,
Слово й пісню на вустах несла.

От і все. Шануймо нашу школу,
І колись подумайте про те,
Хто і як вам передав кодолу, –
Може, й ви комусь передасте.

МОЇ УРОКИ

Буду я навчатися мови золотої.
Андрій Малишко

Питають знов, чого се я мовчу,
Чом не кричу, коли кричить каміння?

Що я скажу своєму читачу?
Мій дорогий! Та ж дітей учу
Складати слова – найвищого уміння.

Далась мені наука непроста,
Писали мудрі: мова – се людина.
Вона мені і серце, і уста
У золотому слові – Україна.

Народе мій! Школяріку малий!
Твої уроки – се мої уроки.
Який ти рідний – тихий і незлий,
Який нерідний – темний і жорстокий!

Веду селом ватагу дівтори,
Де кожна грядка – мовознавча книжка,
Де молоді високі явори
Підперли небо піснею Малишка.

Чого ж я плачу, наче сирота,
Мені ж тепер написано: радіти.
Є в мене мова, мова золота,
І золоті мої сторідні діти.

ЗАПРОШЕННЯ НА РОСЬ

Миколі Вінграновському

Давай поїдем, друже, на славу річку Рось,
Там карасів дебелих багацько розвелось,
А ще під берегами, де річки тихий плин,
Гуляє з карасями, пускає бульки лин.
А що плотви тієї – кишить вода навкруг...
Якщо ти не поїдеш – який із тебе друг?
Там первозданна тиша. Там юний день і світ.
Там тільки плескіт риби і птахів переліт.
А в берегах незбита трава – густа така,
Немовби не ступала туди нога людська.
А далі – латка лугу, де гайстер жабу з'їв,
Аби не виступала супроти солов'їв.
Ген лісу гавань тиха. А вдалині – село,
Яке в краєчок неба тополями вросло.
А головне натхнення – свята жива вода...
Чого ж ти завагався? Збирайся – і гайда!
Покинь столичний гамір і суєту суєт,
Не забувай ніколи, що ти єси поет.
А що поету треба? Сякі-такі харчі,
Рибальське причандалля та вогник уночі.
А ще поету треба (відомо з давніх пір!)
Сорочку чисту, совість чисту і небрудний папір.
А совість наша – чиста. Сорочка чиста теж.
На чистому папері думки свої мереж.
А Слово прийде потім... Лиш привітав би хтось...
Давай поїдем, друже, на славу річку Рось!

МІСТУ БОРИСЛАВУ

Твій вічний сміх – іронія гірка,
Відома всім історія Франкова...
Там є і в мене стежечка гірська,
Немов жива істота загадкова.

Я нетутешній – з київських низин.
Та я не зайда... Хтось мене пригорне.
Ще не коваль, але ковальський син
Із кузні батька, із вогню, із горна.

Тоді писали чорну баламуту...
До тебе йшов я під словами злими:
«Ой, там тебе бандерівці уб'ють!..»
Пишаюсь тим, що я братався з ними.

А нафта що? То кров землі, ропа.
Ту кров пили в колишньому Союзі...
На жаль, не знав я вояків УПА,
Та пісню їхню про калину в лузі

У Ясениці* з бойками співав
(Сумна і горда пісня лебедина!)
Для всіх ти місто – славен Борислав,
Та над усе для мене ти – людина.

Тому й пишу про юність. Про любов,
Про стежку ту, що вгору йде із міста.
З тобою жив (тут кажуть: із тобов),
І легко жити, коли совість чиста.

* Ясениця – село під Бориславом.

РИБОЛОВЕЦЬКА ПРИДИБЕНЦІЯ

Пам'яті Михайла Стельмаха

Дзвінок о сьомій ранку.
Кажу собі: «Се – він».
Сей голубиний голос.
Душевний передзвін.
А що воно надворі?
Чи літо, чи зима?
Шукайте вітру в полі!
Немає нас... Нема
На зборах велемовних,
на лекціях нудних
І навіть на афішах...
Ми утекли од них!
Ми на траві – травною,
росою – на росі,
А через наші вудки
стрибають карасі.
Дивуються рибалки:
«А риба ваша де?»
А він відповідає:
«Десь на базар іде».
Яка у біса риба,
коли трава шумить?
Ми ловимо натхнення –
золотоцінну мить!
Та якось на безриб'ї
він упіймав йоржа:
«Який ти синьоокий!
Колюча ти душа!»
І відпустив на волю.
Сказав йоржу: «Пливи,
Та не страхайся щуки
і не лякай плотви».
Тепер душа колюча
(колюча – бо жива)
До щуки і до сома
хоробро підплива,
І мовою людською
рече: «Відсторонись!
Мене Михайло Стельмах
тут обнімав колись...»

ВИШИВАНКА

З вечора тривожного аж до ранку
Вишивала дівчина вишиванку.
Що тоненька голочка для сорочок,
А ще тонший в дівчини – голосочок.

Вишивала дівчина, вишивала,
На полотно білеє душу клала.
Вишивала дівчина, гаптувала,
Чорну і червону нитку брала.

Що та чорна ниточка – розставання,
А червона ниточка – то кохання.
Що та чорна ниточка часто рвалась,
А червона ниточка легко слалась.

Я піду в неділеньку на гулянку,
Подарую милому вишиванку.
Сердься, мій соколику, чи не сердься –
Будеш ти носити її коло серця.

НОВИНИ

«ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ МОЮ!»

4 квітня 2014 р. Національний музей українського народного декоративного мистецтва презентує виставку «Любіть Україну мою!», на якій представлені твори Івана Сердюка – члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України, відмінника народної освіти України.

Творчість І. Сердюка – це політ душі, натхненний любов'ю до рідної української землі. Роботи майстра, виконані у традиційних техниках аплікації соломкою, присвячені українському фольклору та поезії, презентують видатних особистостей історії та літератури України. Безліч творів створені за мотивами віршів і прози Тараса Шевченка, які стали для митця справжнім джерелом натхнення.

Присвятивши все своє життя народному мистецтву, Іван Сердюк передав знання і вміння наступним поколінням. Його методичні розробки включені до програм загальноосвітніх шкіл і використовуються вчителями вже майже чверть століття.

Виставка працюватиме до 27 квітня 2014 р.

«ЗУСТРІЧАЄМО ВЕЛИКДЕНЬ»

Комплексну культурно-мистецьку програму під такою назвою пропонує з 24 березня до 20 квітня Національний музей українського народного декоративного мистецтва. Вона для всіх, хто бажає поринути у таємничий світ Великодньої писанки.

Музей володіє унікальною збіркою традиційного народного та професійного декоративного мистецтва. Колекцію було започатковано у 1899 р. Сьогодні вона складає понад 80 000 творів від XV ст. до наших днів. Значне місце в ній посідає колекція писанок, що нараховує понад 4 тисячі одиниць. Це унікальні пам'ятки мистецтва, які вражають бездоганним смаком, безліччю кольорів і філігранною технікою виконання. Своє походження писанка бере від старовинних обрядів, присвячених весняному пробудженню природи. З приходом Християнства на Україну нова віра вибирає в себе багато давніх традицій, а узори на писанках, у давнину – магичні символи, перетворюються в символи Християнства.

У рамках програми: лекції, тематичні екскурсії, майстер-класи з писанкарства, студія писанкарства. Взнявши участь у заходах, ви дізнаєтесь про найдавнішу в Україні колекцію писанок, значення її в сучасній оселі, традиції святкування Великодня. Відвідавши заняття студії, навчитесь мистецтву писанкарства, на майстер-класах напишете свій великодній кошик писанок.

«Спадкоємність традиції»

Виставка під такою назвою, представлена у приміщенні Дніпропетровського будинку мистецтв, знайомить зі зразками петриківського розпису, який нещодавно здобув світове визнання.

Експозицію розгорнуто на вшанування імен славнозвісних майстрів петриківського розпису Тетяни Якимівни Пати (20 лютого виповнилося б 130 років від дня народження) та Федора Савича Панка (21 лютого було б 90 років від дня народження) і присвячується організаторами 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка, який так любив і умів цінувати мистецтво українського народу.

Петриківський декоративний розпис нині відомий далеко за межами нашої країни. І заслуга в цьому як відомих майстрів початку ХХ століття Тетяни Пати, Надії Білокінь, Орини Пилипенко, які брали участь у першій виставці українського народного мистецтва в Москві 1936 року, так і учнів Т. Пати і Ф. Панка. Виставка надасть можливість мешканцям та гостям Дніпропетровська познайомитись із розмаїттям зразків славнозвісного петриківського розпису, що сьогодні є візитною карткою України й занесений ЮНЕСКО до Репрезентативного списку шедеврів нематеріальної культурної спадщини людства.

Метою проведення такої виставки є також ознайомлення з життєвим і творчим шляхом фундатора петриківської художньої школи Тетяни Пати, ім'я якої вшановано встановленням міської мистецької премії (рішення Дніпропетровської міської ради від 2006 року). Ця премія вручається один раз на рік за найвищі творчі досягнення в декоративно-ужитковому та прикладному мистецтві.

Експозиція демонструє зразки робіт Тетяни Пати і Федора Панка, а також творчий доробок учнів заслуженого майстра народної творчості України Ф. Панка.

Організатори намагаються передати «спадковість

На відкритті виставки

традиції» декоративного розпису в Петриківці, традиції, що була збережена в ХХ столітті та продовжує свій розвиток і сьогодні. Петриківська школа декоративного малювання, відкрита у 1936 році, під керівництвом Тетяни Пати здійснила чотири випуски, серед випускників якої – славнозвісні майстри: Марфа Тимченко, Галина Прудникова, Марія Шишацька, Зоя Кудіш, Василь Соколенко, Віра Клименко-Жукова та улюблений учень майстрині Федір Панко. Саме вони формували обличчя декоративно-ужиткового мистецтва України до 70-х років ХХ століття. Тетяна Пата була учасником багатьох республіканських, всесоюзних та міжнародних виставок, прийнята до лав Спілки художників СРСР, нагороджена медаллю «За трудову відзнаку», мала звання заслуженого майстра народної творчості.

Її естафету підхопив Федір Панко. У 1958 році він відкрив філію дніпропетровської художньої школи, де став викладати композицію петриківського орнаменту. Він ніби прийняв з рук своєї вчительки естафету, передаючи новому, вже третьому поколінню петриківчан, свої знання і досвід. Цього ж року Ф. Панко відкрив цех підлакового розпису при артілі вишивальниць «Вільна селянка», що в подальшому був реорганізований у фабрику «Дружба».

Навчаючи молодих секретам петриківського розпису, Федір Савич творчо й активно працював сам, у 1970 році з його ініціативи відкрито

унікальний експериментальний цех петриківського розпису при Дніпропетровському художньо-промислому комбінаті Художнього фонду СРСР. Фундатор і художній керівник цеху Федір Панко та майстри цього цеху створювали унікальні вироби, що продовжували традиції петриківського декоративного малювання. Твори Федора Савича експонувались майже в 40 країнах світу і за

«Соняшники і рожі». Ф. Панко

вжди користувались великим успіхом у глядачів. Федору Панку присвоєно звання заслуженого майстра народної творчості України, він був нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, медаллю «За трудову відзнаку», а також золотою, срібною і бронзовими медалями ВДНГ СРСР, Почесними грамотами Верховної Ради УРСР та Художнього фонду УРСР.

Сьогодні учні Федора Панка гідно несуть традицію петриківського розпису у світі. На виставку «Спадкоємність традиції» подано близько 100 творів двадцяти учнів Ф. Панка. Це й традиційні декоративні панно, і розписані дерев'яні вази, й тарелі. Їх вирізняє вірність традиції, творчий пошук, якому навчав майстер. Серед робіт – твори заслужених майстрів народної творчості України Ніни Турчин, Валентини Деки, Людмили Горбулі, Тетяни Гарькавої та інших майстрів, які сьогодні працюють у Петриківці.

У експозиції виставки значне місце відведено меморіальному розділу, де можна ознайомитись із фотографіями митців, науковими розвідками, фотоальбомами, каталогами, книгами про життя й творчість Тетяни Пати та Федора Панка. А головне – побачити авторські твори цих славнозвісних майстрів. Серед учасників виставки – син Федора Савича Панка – Віталій та донька Валентина. Обоє продовжують традиції петриківського малювання. На відкриття були запрошені також родичі Тетяни Пати, представники Дніпропетровської міської ради, Петриківської райдержадміністрації, лауреати міської мистецької премії імені Тетяни Пати, шанувальники народного мистецтва.

Виставка працюватиме до 15 квітня 2014 року. Не пропустіть!

Валентина СЛОБОДА,
директор
Дніпропетровського
будинку мистецтв

«Дніпровський степ». Ф. Панко

Історія вшанування пам'яті і величі Т. Г. Шевченка на західноукраїнських землях має різноманітні вияви – від влаштування таємних вечорниць і концертів у XIX ст. до насапання символічних (на кшталт Канівської) могил, встановлення пам'ятників і погрудь поета у XX ст.

На Бережанщині Тернопільської області до вшанування Поета вдалися у 1880-х роках з організації таємних сходів гімназистів по квартирах: «Зачинені двері, заклонені вікна, на брамі один з товаришів на варті, а в невеличкій кімнатці кількох нас, хлопців... в святочнім настрою. Один говорить про життя Шевченка, другий про його твори, двоох-трох декламує... Оці хлоп'ячі, буцім конспіраційні вечорниці зворушували нас і настроювали на вищу ноту», – так згадував тодішній гімназист, а в майбутньому відомий український письменник Богдан Лепкий.

Через три роки гімназія вже мала дозвіл від шкільної ради на «прилюдне» святкування Шевченкових роковин і стала влаштовувати великі концерти. Але, як свідчать збережені запрошення і програма, в гімназії не відмовилися і від влаштування вечорниць. Зокрема, 24 березня 1914 року, «В соті роковини уродин Пророка вільної України українська молодь бережанської гімназії уладила «Торжественні вечерниці».

Теперішня бережанська інтелігенція з ініціативи Державного історико-архітектурного заповідника підтримала традицію

Шевченківські вечорниці – вікова традиція Бережан

Свіча пам'яті

столітньої давності і теж влаштувала Шевченківські вечорниці під назвою: «Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття». Спільними в тодішній і теперішній програмах виявилися дві позиції – виконання творів М. Лисенка і збір добровільних датків: тільки сто років тому їх збирали «на убогих», а тепер – на меморіальну таблицю одному з «Небесної сотні» – студенту місцевого агротехнічного інституту Устиму Голоднюку. Тож і розпочалися вечорниці запаленням свічки пам'яті о. В. Онищуком, В. Зориком, директором Державного історико-архітектурного заповідника (ДІАЗ), О. Поливком, членом сотні № 9 Євромайдану, виконанням «Заповіту» і тужливою мелодією «Пливе кача».

Якщо вечорниці столітньої давності відбувалися в залі ошадно-позичкової каси «Надія»

за участю чоловічого та мішаного хорів, смичкового оркестру, то з нагоди 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка – у виставковому залі ДІАЗ на тлі виставки «Живописна Україна» Наталії Басараб, відомої тернопільської художниці, за участю

широкого кола талановитих музикантів, співаків, декламаторів, науковців.

Творцями концертної програми стали викладачі Бережанської школи мистецтв ім. М. Бездільного – Наталія Марценюк, Мар'яна Кіндрат, Романа Білоус, Ліда Зембович та їхні учні – виконавиця пісень Богданка Борецька, скрипальки Василюк Кіндрат і Настя Луців, бандуристки Оленка Юськів і Віта Химич, гімназистки-одинадцятикласниці Ірина Добровольська й Аліна Цапок, вокалісти Лілія Слободна, Оленка Байко, Людмила Кадиляк, Іванна Шаюк, хормейстер, заслужений працівник культури України Зиновій Головацький.

Шевченкові твори читали поет Василь Савчук і науковець ДІАЗ Ірина Борик, уривок з поеми «Гайдамаки» поставили під керівництвом Олени Різник учасники

Бандуристки Р. Білоус, О. Юськів, В. Химич

фольклорного театру «Взори» Будинку творчості школярів.

З повідомленнями «Шевченко у працях учнів і викладачів колишньої гімназії», «Проект 200 кроків до Тараса Шевченка» виступили наукові співробітники музею книги Ярослава Мазурак, краєзнавчого музею – Микола Проців, роботи шевченківської тематики учнів художньої школи представила директор Любов Тернопільська, з проектом укладеного каталогу «Т. Шевченко у філателії» ознайомив колекціонер Олександр Караневич.

Родзинкою святкувань стали як гості – Ірина Кудя з Миколаєва з віршем Т. Шевченка «Ісаїя. Глава 35», Галина Авраменко, лікар з Рогатина, – з віршами Оксани Максимішин-Корабель про героїв Євромайдану, Крістіна Ліберхер зі Швейцарії з Сонатю № 3 a-moll, І. ч. Й. С. Баха на флейті (фортепіано Н. Марценюк), так і творчі роботи бережанських художників – новостворений Ярославом Круком «Портрет Поета», логотип ювілейних Шевченкових святкувань та полотно «Шевченко на Євромайдані» члена Національної спілки художників України Олега Шупляка. Олег Поливко, голова міського товариства Асоціації філателістів України, провів погашення ювілейного конверта.

Цікаво, якою ж буде програма Шевченкових вечорниць через наступних сто років? Аби прийдешні мали з чим порівняти, як це робили ми, оглядаючи програму-реліквію з 1914 року, свою залишаємо в анналах музеїв Бережан, мов місток між XXI і XXII ст.

Надія ВОЛИНЕЦЬ,
учений секретар ДІАЗ
у м. Бережани

До святкування 200-річного ювілею Великого Кобзаря в науково-дослідному відділі «Народне декоративне мистецтво Канівщини» Шевченківського національного заповідника діє виставка черкаської художниці Ольги Сокуренко «Мальовнича Україна».

Народилася мисткиня в 1970 р. в Азербайджані, в м. Геочкай. У 1992 році закінчила Київський художньо-промисловий технікум (нині – Державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну).

Яскрава творча особистість художниці виявила себе в таких видах мистецтва як живопис, батик, вишивка гладдю.

Особливу увагу в своїй роботі Ольга Сокуренко приділяє шевченківській тематиці. Образ великого українського поета, співця свободи, його безсмертні літературні твори є невичерпним джерелом творчого натхнення мисткині. Художниця звертається і до теми жіночої долі в творчості Кобзаря. Центральне місце на виставці – картина «Жіноча доля». На ній зображено знедолену

Мальовнича Україна

дівчину Катерину, яка дивиться крізь старе і потріскане вікно селянської хати, біля якої ростуть мальви.

У роботі «Катерина» художниця відтворила образ молоді дівчини, одягненої в український одяг. Картина вражає своїм хвилюючим настроєм та емоціональним забарвленням. Вона викликає тривогу за долю знедоволеної української жінки.

Пані Ользі притаманний тісний зв'язок із навколишнім світом, традиціями, народним життям і духом свого краю. У картинах «Весна», «Українське

село», «Зустріч» художниця відобразила пейзажі та краєвиди української землі.

Також експонуються роботи, присвячені релігійній та козацькій тематиці, зокрема: «Божа Мати», «Зустріч», «Козак», «3 історії України».

Художниця ілюструвала книжку черкаського письменника Анатолія Макогона «Черкаська спадщина» на козацьку тематику.

Тішать око відвідувачів численні натюрморти Ольги

Сокуренко. Яскраві, живі – вони передають гарний настрій. Художниця ускладнює композицію плетеними кошками, вазами, глечиками, але основним барвистим акцентом виступають квіти: осяяні сонцем, яскраві, немов увібрали в себе український ліризм, поетичність природи.

Прагнучи досягнути гармонії у творчості та житті, майстриня створює ще й вишитий квітковий світ, будуючи його за допомогою батика і шовкових ниток. Прописане батиком тло для вишивки надає її картинам легкості та стає родзинкою, що

відрізняє ці роботи поміж інших. Багатокольорова палітра польових квітів зібрана у гармонійну красиву мелодію...

Її вишивка, як і живопис, – це краса і спалах барв. Чорнобривці, ірисы, маки сприймаються незвично яскравими, розкішними в своєму кольоровому розмаїтті.

Відвідувачі музею в захваті від її робіт, залишають прекрасні слова в книзі вражень: «Дивися на витвори рук і фантазії Ольги Сокуренко – і спадає на думку: гідна спадкоємиця Катерини Білокур» (заслужений журналіст із м. Кагарлика Людмила Добровольська).

«Ще не вмерла Україна! З такими художниками, як Ольга Сокуренко». (Туристична група з м. Донецька).

Роботи Ольги Сокуренко експонувалися на багатьох виставках. Вони перетворюються на чергову сходинку творчості.

Ці картини можна знайти в багатьох приватних колекціях Канади, Італії, Іспанії, Німеччини, Америки, Росії та, звичайно, України.

Ніна БАСИСТА,
старший науковий
співробітник Шевченківського
національного
заповідника (Канів)

Тетяна ШНУРЕНКО

«Квітневий цвіток ламає льодок». Не дуже було льодку цьогоріч. Та чи була зима холодна, а чи тепла – кожна квітка, трава вийде для цвітіння своєї пори. Ще день-два – і березень поступиться своєму братові – квітню. Що відбувається в природі, як рухається зараз людське життя, які свята, традиції та обряди його наповнюють – про це наша розповідь. Пізнаваймо та вивчаймо. А ще – зустрічаймо та радіймо кожній травині, пташині та днині.

Перший пташиний спів, який чуємо раною весною, належить маленькій буруватій пташці з жовтим черевцем – вівсьянці. Влітку живе вівсьянка собі по лісах, чагарниках, живоплотах. На зиму у вирій не летить, а обляштовується ближче до людських осель. Тут разом зі своїми «родичами» – садовими вівсьянками та горобцями – утворює

табунець, як то кажуть, «мандрівну капелу», яка вештається по селах, хуторах та міських парках, шукаючи поживи. Так вони «гарують» до середини квітня, потім розлітаються по своїх «літніх оселях».

І ось, відчувачи наближення весни, вівсьянка починає співати. Це можна відтворити такими вигуками: «Чит-чит!.. Чит-чит-чирз-з-з!» За стародавніми народними віруваннями, вівсьянка вперше виводить свою пісню в день Теплового Олексія, незважаючи ні на сніги, ні на морози, які в цей час в Україні ще бувають (пригадаймо тогорішній березень, його «прощальні» заметілі). В українському фольклорі спів вівсьянки імітується ось такими словами: «Діду, діду, сій ячмінь!», або: «Кидай сани, бери віз-з-з! Та поїдем по рогіз-з-з!» А ще: «Теле-гіз-з-з, телегіз-з! Кидай сани, бер-ри віз-з-з!» Ось такі перші пісні весняного птаства.

НЕМА КРАЮ БЕЗ ЗВИЧАЮ

28 березня – якщо цього дня прилетіла чайка – скресне крига. Цьогоріч крига не дочекалася чайки – та й чи була крига, а чи й ні?

29 березня – Хрестопоклоніння. Цей тиждень – середина посту. Він має назву Хрестопоклонного. Печуть хліб у формі хреста. Половину хліба з'їдають, а половину кладуть у зерно для нового врожаю.

А ось який кінець березня для мешканців лісу. Коли температура повітря підвищується до плюс п'яти – починають линяти зайці, лисиці. Наприкінці березня зайчихи, вовчихи, борсучихи виводять потомство. Відігрівшись, оживають джмелі, дикі бджоли. Відлітають снігурі, полярні пугачі, куріпки. Справляють весілля ворони та галки. І народні свята кінця березня по-особливому теплі.

30 березня – Теплового Олексія. «На Олексія кидай сани, готуй воза». Вважається, що весна прийшла остаточно. Щука-риба тримається берега – там вода

багатша киснем. І риби навесні хочеться дихати на повні груди. Колись цього дня діти ходили по хатах, тримаючи в руках зроблену з дерева ластівку та закликали весну. Якщо тепло – пасічники виставляють вулики на пасіку. А до бджіл – «комахи Божих», промовляють такі слова: «Нуте, ви, бджоли, готуйтеся: прийшла пора, летіть та не лінуйтеся!» Рибалки цього дня святкують та сподіваються на добрі лови. Адже «хто не почитає чоловіка Божого Олексія – тому риба на руку на піде». Щоб ярова пшениця вродила, то на свято Теплового Олексія, прийшовши з церкви, потрібно йти до комори та вибирати найкраще зерно для посіву. «Тоді і вродить добре, і чисте буде, як золото». А ось народні прикмети цього дня: якщо погода

тепла та сонячна – буде гарний врожай хлібів та добрі рої; якщо ранок ясний – рої виходитимуть ранками, якщо вечір ясний – рої будуть виходити вечорами. «На Теплового Олексія з гір вода, зі ставу – риба». «На Олексія кидай сани, бери воза».

31 березня – Кирила. «Кирила Явдоха обдурила – запросила в гості, а сама гріє кості». «Минув Олексій, Кирило каже – ще не сій». Цього дня щільно зачиняли ворота – «щоб зими не повернутись».

1 квітня – Дарини, Хризанта. «Як Хризант погідний, то й рік буде дорідний».

Як засвідчують історики, давньоруською назвою другого весняного місяця був «цвітень». У різних регіонах України його називали: краснець, лукавець, снігогін, дзюрчальник, водолій. Стародавні римляни казали «апріліс» – той, що розкриває свої дари, розквітає. «Квітень-переплітень, бо переплітає трохи зими, а трохи літа». «Як уже квітню не радий – то що ж тобі миле?»

У грузинів четвертий місяць року – апрілі, молдаван – апреліє, угорців – апріліш, латишів – апріліс, естонців – апрілл, чехів – дубен, білорусів – красавик, хорватів – траван, болгар – цветник, поляків – квецень, словаків – кветень.

2 квітня – «Хто в квітні не сіє, той у вересні не віє», «У весняну погоду і хмурий веселим буває», «Посієш вчасно, то вродить рясно, посієш рідко, то вродить дідько», «Сон на зиму відклади, а в квітні діло роби».

3 квітня – Качальник. Качалися по полю, благали його, «щоб родило чисте зерно, а не кукіль-трава». Просили гарної паші і щоб ніякий звір не внадужався.

Ось іще давні назви квітня: снігогон, лелечник, сніготок, вередун, обманщик, крутій, пустун, місяць першоквіту, водопіл, початок повені, парник, пташиний місяць, крапельник, місяць живої води...

СМАЧНОГО!

Як ми і обіцяли, пропонуємо вашій увазі оригінальну версію вінегрету, рецепт якого надіслала наша постійна читачка Тетяна Григорівна Шинкаренко.

Інгредієнти: буряк 2 шт., морква 3 шт., картопля 5 шт., 2 солених огірки;

для соусу – сік половини лимона, 100 мл оливкової олії, 1–2 зубчики часнику, 1 ч. л. цукру, по одній гілочці кропу і петрушки, 100 г консервованого горошку та сіль за смаком.

Овочі миємо, варимо до готовності, охолоджуємо і ріжемо кубиками.

Готуємо соус до вінегрету – усі інгредієнти для заправки кладемо в блендер і на середній швидкості перемішуємо 1–2 хв.

На тарілку викладаємо з овочів (4 x 4) куб і поливаємо соусом. Швидко і смачно.

Дякуємо читачам, які надіслали нам менш цікаві рецепти. У наступному номері ми приготуємо запечену скумбрію від Людмили Данилюк. Чекайте!

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Жевжик (жевжичок) – людина легковажної вдачі, яка дуже любить хизуватися. Вертлява, рухлива людина.

Жельман (зельман) – різновид весняного хороводу, старовинна народна гра.

Женишина – так називають когось із пари закоханих. «Ой, є в мене женишина, не до тебе, чорта» (П. Чубинський).

Жерделя – дерево абрикоса, яке виростає з кісточки. Ще так називають плоди цієї рослини.

Жердина – у старовинних сільських хатах – горизонтально підвішена перекладина, на яку вішали одяг.

Газета «Культура і життя»

№ 13 (4585), 28 березня, 2014 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь БІЛАШ

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел.: +38 (044) 498-23-65

Заступник головного редактора Світлана Соколова

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел.: (044) 581-68-15;
e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64; +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс в Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш; Віктор Вечерський; Максим Бударін; Олена Воронько; Світлана Фоменко; Оксана Іонова; Євгенія Крутоголов; Іван Мечков; Лариса Нікіфоренко; Лариса Петасюк; Людмила Чумакова; Михайло Швед; Віктор Пасак; Оксана Гайдук; Ольга Голинська; Надія Соколенко.

Дизайн та верстка **Сергія Задворного**

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів тільки з письмового дозволу видавця.

© «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна

